

ŠEŠIOLIKTOJO KONKURSO ROMANAI

BEN. BABRAUSKAS*

Po poros mėnesių skaitytojų pasieks *Prano Naujokaičio* „Žydinčios dienos“, šiemetinio romano konkurso vainikas. Jau pats pavadinimas nurodo į sentimentų galimumą, o vis dėlto veikalas nėra sentimentalinis. Romanas prasideda kartu su nepriklausomos Lietuvos atkūrimu. Autorius nekvaršina tačiau galvos, ką daro mieste mūsų valdžia, kurie reikalai spaudžia mūsų sostinę. Jis iš karto susidodina būrelį kaimo ūkininkų prie stalo ir atskleidžia gyvybinių dienų rūpestį: pievos nusausinimą. Tai yra neabejotinas autoriaus sumanymas viena detale parodyti esminį gyvenimo pasikeitimą. Kraštas nusikratė svetimų jungą, ir tai pajaučia mažiausia Lietuvos ląstelė — Valiulių kaimas kažkur Sietuvų (sakysim, Šakių) apylinkėje. Lietuvos ūkininkas, tapęs krašto šeimininku, spontaniškai ima rūpintis jo geroje ir pažanga. Ak vėliau tas kaimas žaliasai!

Jau prieš 35 metus Lietuvoje patys rašytojai ėmė šaukti prieš nuobodulį įvarantį kaimo vaizdą: sodžius esąs jau skersai išilgai žemaitės išakėtos ir Krėvės baigtinai užakėtos, tai, užuot kapsčius po tą mėšlyną, verčiau esą nukreipti plunksnų į miestą ir į jame betarpiantį naujai susidarantį mūsų pačių luomą: lietuvių inteligentą ar beklystantį miesčionį.

Mums vis tebegyvenant ir vis dar nenorint ne tik, kaip sakoma, garbingai pasitraukti, bet

* Ben. Babrauskas buvo šešioliktojo „Draugo“ romano konkurso jūry komisijos pirmininkas. Komisija, kurią be pirm. Ben. Babrausko, sudarė dar Danutė Brazytė-Bindokienė (sekr.), Birutė Pūkelevičiūtė, Česlovas Grincevičius ir Vincas Ramonas, savo posėdyje gruodžio 17 d. balsų dauguma atrinko Jono Valentos slapyvardžiu pasirašytą romaną „Žydinčios dienos“. Atplėšus voką, paaiškėjo, kad šešioliktasis „Draugo“ laureatas yra rašytojas Pranas Naujokaitis. Premija konkurso laimėtoji bus įteikta „Draugo“ literatūrinėje šventėje — koncerte, kuris įvyks ateinančių metų kovo 5 d. Marijos aukštesniosios mokyklos salėje, Chicagoje, ir kuriame dainuos Metropolitan operos solistė Lilija Šukytė. Šiandien šia spausdintame komisijos pirmininko Ben. Babrausko pastabas ir įspūdius, liečiančius šį pastarąjį „Draugo“ romano konkursą. Red.

Šiame numery:

- Kalėdų ramybės ieškant.
- Šešioliktojo konkurso romanai.
- Giotto — didysis menininkas.
- Karnavičiaus opera „Gražina“.
- Ben. Rutkūno eilėraščiai.
- Jules Supervielle novelė.
- Iš lietuvių katalikų mokslo akademijos veiklos.
- Katalikybės ateitis moderniaje pasaulyje.
- Kauno monetų kalyklos.
- Landsbergio „Penki stulpai turkaus aikštėje“ Toronte.
- Nauji leidiniai.
- Kultūrinė kronika.

nė pasenti, taip maždaug po ketvirčio šimtmečio iš naujo, jau šiaurės kranto (žinoma, iš tos pusės žiūrint), vėl kilo balsų prieš buitinę mūsų rašliavą: ko gi jūs kapstotės, Pulgi, Mariau, Nele, Ale ir kiti panašūs, po tą apkerpėjusį Lietuvos kaimą ar miestelį! Ar ne turtingesnė, va, ši įvairiausių fizinių ir dvasinių galimybių šalis su gyvomis ir lietuviškos plunksnos laukiančiom visuotinėm problemom, kurios nesunku įpinti ir kokią tautinę problemėlę?

Pranas Naujokaitis nepabūgo išakėtos dirvos, o tai ir rado naujesnę spragą, kitų dar beveik nevaikščiota. Jo tema nūnai jau kaip ir istorinė: vieno kaimo istorija nuo 1918 ligi 1941 metų. Du žemės dalijimai; tarp jų tik 18 metų, o koks didžiulis skirtumas, kuriuo paremta visa veikalo idėja!

Mūsųose beveik jau į tradiciją įėjusi veikalo atomazga — bolševikiniai žmonių išvežimai — priklauso, aišku, prie kompozicinių silpnųjų. Deja, ir šio konkurso daugumas veikalų savo atomazgai šaukiasi bolševikų talkos, kuri tuo būdu neabejotinai yra suprastinusi daugelio mūsų romanų pabaigas. Rašytojai nueina lengviausiu keliu, nebeuorėdami sukli galvos tokiu intrigu supinti, kuriai atmegti nereikėtų bolševikų invazijos. Kalbant apie premijuotąjį romaną, tenka pasakyti, kad bolševikinis jo trečdalis literatūriškai yra kaip tik silpniausias, nors jame ir daugiau įvykių. Pirmosios veikalo pusės gyvenimas nors ir labiau statiškas, tačiau toji rami užkampio kasdienybė, tos žydinčios mūsų laisvės dienos sudaro ryškesnį ir savitesnį literatūrinį veidą.

(Nukelta į 2 psl.)

Giotto

Giotto

Trys Karaliai garbina gimusį Kristų.

GIOTTO — DIDYSIS MENININKAS

Keletas minčių jo sukačiai paminėti

Siemet sueina lygiai 700 metų, kai gimė dailininkas, kuris pradėjo mūsų Vakarų pasaulio tapybos meno istoriją. XIII šimt. lygiagrečiai egzistavo dvi skirtingos meno šakos. Viena buvo Sienoje, išsiskirianti savo bizantišku stiliumi, pasižyminti išvestomis linijomis auksiniame fone, vartojant tempera technika. Antroji meno kryptis klesėjo Florencijoje, sekdamas senosios Romos tradicijas, išryškindama realizmą, duodama natū-

SAULĖ JAUTOKAITĖ

ralių formų iliuziją, naudodama freskos techniką, piešiant ant šlapio plasterio. Tuo metu Sienos meno atstovas buvo Ducio di Buoninsegna (1268-1319), o Florencijos — Giotto di Bondone, kuris meno istorijoje yra žinomas tikiai Giotto vardu.

Biografiniai bruožai

Maža yra užsilikę žinių apie Giotto asmenį. Žinoma, kad jis gimė 1266 m. Vespignane, netoli Florencijos, kaimiečių šeimoje. Vaikystėje piemenavo, jaunystėje mokinosi pas florentietį dailininką Cimabue, buvo dailininkas, skulptorius ir architektas. Cimabue, pasiėmęs Giotto su savimi, išvyko į Asyzių atlikti projektą naujosios Šv. Pranciškaus bažnyčios. Giotto tada anoje bažnyčioje nutapė eilę freskų iš Šv. Pranciškaus gyvenimo. Iš Asyžiaus nuvykęs į Romą, sukūrė mozaiką „Kristus gelbsti bangosna grimztantį Šv. Petrą“. Paduvos turtuolio Enrico Scrovegni pakviestas, Mergelės Marijos apreiškimo garbei pastatytoje koplyčioje, vadinamoj Arena, Giotto nutapė scenas iš Marijos ir Kristaus gyvenimo. Antrąjį iš Šv. Pranciškaus gyvenimo ciklą sukūrė Florencijos bažnyčioje Santa Croce. Giotto 1334 m. buvo paskirtas vyriausiuoju prižiūrėtoju Florencijos bažnyčios meno dirbtuvės. Tai pirmas dailininkas, užėmęs tokią vietą. Giotto mirė 1337 m. Florencijoje. Ten yra ir palaidotas.

Nors anais laikais menininkas nepasirašydavo savo pavardės

ant meno kūrinio, nes jis tada buvo žmonių vertinamas taip, kaip šiandien vertinamas geras amatininkas, tačiau Giotto savo laiku jau buvo garsus, ir Florencijos gyventojai juo didžiuojosi, juo domėjosi, kalbėjo apie jį, kas anuo laiku dar nebuvo įprasta. Ir tuo Giotto atvertė taipgi naują lapą meno istorijoje, išryškindamas menininką, kaip individą. Su šiuo florentiečių tapytoju jau ir prasidėjo didžiųjų menininkų istorija.

Giotto meno bruožai

Giotto buvo pirmasis italų dailininkas, kuris padarė tokią didelę revoliuciją tapybos mene. Jis pirmasis sulaužė sušalusį bizantiškąjį stilį. Nors jo kūrinių menininkų istorija.

Giotto

Bėgimas Egiptan

Kertinė Parastė

KALĖDŲ RAMYBĖS IEŠKANT

Nėra jokios abejonės, kad pirmųjų žmonių gyvenime prasidėjo nauja era, kai buvo at-rasta ugnis. Dėl to graikų mitologijoje buvo sukurta Prometėjaus legenda, ir pats Prometėjus laikytas didvyriu — titanu. Kadaise, kai Zeusas nubaudė žmones, atimdamas jiems ugnį, Prometėjus ją pavogęs iš dangaus ir vėl atnešęs į žemę. Už tai Zeusas ir jį žiauriai nubaudė: prikaltas prie uolos Kaukaze, o erelis kasdien draskydavęs jo kūną. Prometėjus visais laikais buvo kenčiančios žmonijos geradario simboliu.

Prometėjaus geradario legenda buvo tolimai atšvaistė kito žmonijos geradario — Kristaus, kuris Tėvo nubastai žmonijai paaudėjo pats save, gimdamas žmogumi, kad išgelbėtų kenčiančią žmoniją. Nuo jo gimimo prasidėjo tikrai nauja era žmonijos gyvenime.

Kristus savo pasirodymą šioje žemėje atžymėjo taikos ir ramybės ženklu. „Ramybė žemėje geros valios žmonėms“. Tai turėjo būti naujojo Prometėjaus ugnis („Aš atėjau ugnes siųsti į žemę“), ne deginanti, bet šildanti, burianti prie židinio asmenis, šeimas ir tautas.

Išoriniame Kalėdų šventės blizgėjime paprastai įžiūrimas tik džiaugsmo pradai, bet iš tikrųjų džiaugsmas yra tik vidinės ramybės išdava. Gal šis ramybės momentas pamirštas masės dvasios atrodė, jog ramybė yra nepasiekiamas idealas, o jo vietoje likusi tūštuma pasistengiama užpildyti vien išoriniais, tariamo džiaugsmo surogatais. Juk iš tikrųjų, Kristaus paskelbtąjį ramybę, nors jau praėjo 1966 metai nuo to laiko, kai angelai ją paskelbė žmonėms, Kristui vos gimus, lieka vien svajonė. Štai ir per šias Kalėdas Vietname žvanga ginklai, žūsta jaunuoliai. Išistos tautos, o jų tarpe ir mūsų tėvynė, dejuoja komunizmo vergijoje, gyvendamos ne ramybėje, bet nuolatinėje baimėje, skausme, varge. O tai

dėl to, kad ne visi jaučia ir išgyvena Kalėdų šventės nešamą ramybę. Bedieviškajam komunizmui, skelbiant kovą religijai, Kristaus gimimas kelia vien neapykantos ir keršto jausmus, lyg anam Erodiui, kuriam Kristaus gimimas vien tik baimės ir pykčio jausmus sužadino. Komunizmas nekenčia ramybės, jis kursto neramumus, kelia nesantaiką, kiršina individus ir nustato visuomenės grupes viena prieš kitą, rengdamas kelių tarptautiniams konfliktams. Tokiems Kalėdų ramybė kelia vien nerimą.

Taika, ramybė, gerbūvis ir laimė yra pažadėta tik „geros valios žmonėms“. O geroji valia pasireiškia Dievo ir artimo meilės įsakymų vykdymu. Kur to nėra, lieka vien griovimas, nesantaika, neapykanta. Dievą praradęs žmogus, turi prarasti ir ramybę, suklupti ant griuvėsių, sunykti savo menkume.

Prieš metus užsibaigęs visuotinis Bažnyčios susirinkimas, daug svarstęs ir ieškojęs būdų, kaip pasaulyje įgyvendinti Kristaus skelbtąjį ramybės, nerado kito kelio, kaip tik atkreipti žmonijos akis į patį ramybės davėją — Kristų, stantį jį visa ko centre, pavedant jam tiek privatų kiekvieno gyvenimą, tiek viešąjį. Kai klaidą aptemo protus, reikia grįžti prie tiesos, kuri yra viena ir nekintama. Jei jos nesilaikoma, jei ja abejojama, darosi dar didesnis sąmyšis ir neramumas. Tai galima pastebėti ir šiuo posusirinkiminiu metu, ka la pradėta amžinųjų tiesų dėmiai *savaip* interpretuoti ir *sa vąjį* tiesą skelbti. Pavojus pasimesti klystkeluose kyla iš to, kad mela apatalai vilioja *savosios* tiesos, *savaip* supras-tos taikos, *savog* gyvenimo, *kola*-boravimo šūkius.

Kadangi pasaulyje tiek daug yra dar neapykantos, nešančios kančias visiems, Bažnyčios susirinkimas pakvietė grįžti prie meilės. Nenustebe tik tad ir nesmerkime įvairių pastangų suartėti, kalbėtis įvairioms krikščionių bendruomenėms, pavieniams jų nariams taip vadinamuose dialoguose. Jei tik jie bus pagrįsti meilės, supratimo, nuosirdumo dvasia, visa tai gali atnešti daugiau ramybės žmonių santykiuose.

Pagaliau praktiškas meilės įstatymo vykdymas. Kai alkanai ir nuskurę stovinėja prie margai papuoštų liuksuinių vitrinų, kur išdėstytos kalėdinės prekės, kai iš vienos pusės matoma prabanga, išlepinas ir išsigimimas, o iš antros — nepriteklis ir skurdas, tada ramybės negali būti. Reikia, kad ir socialinis gyvenimas būtų perimtas Kristaus meilės dvasia.

Jei pažvelgsime į savąj lietuviškąjį aplinką, tuoj pastebėsime, kad ir čia kai kur trūksta tikrai ramybei sąlygų. Daug kur pasigendame tikrosios artimo meilės savitarpio santykiuose. Tautos tragedija

(Nukelta į 2 psl.)

DIDYSIS GIOTTO

(atkelta iš 1 psl.)

niuose dar jaučiamas bizantiškas pagrindas, bet, kaip ir tų laikų skulptoriai, jis savo nutapytoms figūroms suteikė apvalumą, ko ankstyvesniuose kūriniuose dar nerandame. Galima sakyti, jis perkėlė gotišką skulptūrą drobėn. Savo piešimų figūrų apvalumą Giotto išgauna giliais šešėliais, lengvai krentančių drabužių klostėse. Negaishdamas prie detalių, jis piešia stiprias ir paprastas figūras, monumentalias savo svoriu ir apvalumu. Giotto savo kūriniuose taip pat išgauna gilumos ir erdvės iliuziją. Jis daug dėmesio nekreipia į realistinį santykį tarp figūrų ir architektūrinės erdvės, nes erdvė dailininko kūryboje yra daugiausia tik simboliška.

Giotto meno kūriniuose, nors ir jaučiamas stiprus primityvizmas, tačiau jo žmonės jau plazda gyvybe, vidinių nuotaikų išraiška, kas anais laikais buvo didelis šuolis pirmyn. Jo žmonių veidai nebėra rūšių bizantiškų bruožų, bet jau labiau primenantys paprastos, kasdieniškos aplinkos veidus, figūras, jų motus. Giotto tuo ir išsiskyrė iš kitų. Jo kūriniuose pastebime, kad jam nerūpėjo taip atvaizduoti įvyki, kaip iš tikrųjų atsitiko. Dailininkas tapo įvairių dydžių žmones, kai tuo tarpu ankstyvesniajame krikščioniškajame mene buvo mada daugiau ar mažiau vaizduoti vienodo aukščio žmones, sustatant juos taip, kad kiekvienas matytųsi visu pilnu savo ūgiu.

Bet didžiausias ir svarbiausias Giotto dailininko bruožas yra jo pajėgumas ir sugebėjimas perduoti žmogiškąjį, kilnų ir gilų dvasinį išgyvenimą. Šis jo charakteringas bruožas yra geriausiai išreikštas freskoje "Kristaus apraudojimas". Kūrinys yra Arena koplyčioje, Paduvoje. Tai monumentalus dailininko užmojis. Didingas ne vien tik savo kompozicija, stipriomis figūromis, švelnėmis, jautriomis spalvomis, bet didingas ir

kilnus savo dvasiniu išgyvenimu. Šiame meno kūrinyje dailininkas Giotto atvaizduoja Kristaus apraudojimą, jį nuėmus nuo kryžiaus. Čia matome ne vien tik Motinos Marijos skausmą bei jos asmeniską praradimą, bet regime ir visos žmonijos skausmą, moterų raudas, apaštalų nuosąly stebėjimąsi. Šią tragediją išgyvena ne tik tai liūdnintieji prie Kristaus kūno, bet ir angelai šaukia pilnais skausmo veidais. Savo gestais ir išraiškomis jie mus, žiūrovus, veikia paprastai ir tiesiogiai. Mes patys, tapdami dalis tos scenos, dalinamės jų skausmu. Giotto čia mums įtikinančiai parodo kiekvienos figūros tragišką išgyvenimą, o tuo pačiu galime nujausti ir kitų veikėjų pergyvenamą skausmą, nors jų veidai ir paslėpti už kitų figūrų, nors mes jų ir nematome. Šis didingas meno kūrinys parodo Giotto visą originalų, meniškąjį dailininko originalumą.

Nors, be kita ko, Giotto buvo dar ir skulptorius ir architektas, tačiau pirmoje vietoje jis buvo tapytojas. Jis yra tiltas tarp viduramžių meno ir renesanso. Giotto viduramžiams buvo tuo, kuo po dviejų šimtų metų Michelangelo buvo renesanso laikams. Giotto galime lyginti su tų pačių laikų garsiuoju italų poetu Dante. Abu florentiečiai, abu draugai ir abu labiausiai domėjosi gilia žmogaus drama, kurioje žmogiškąjį skausmą ir jausmą yra išgyvendinti su didžiausia užuojauta, gilia pagalba ir kilnumu.

Poetas Dante savo draugo Giotto vardą įamžino ir savo garsioje "Dieviškojoje komedijoje", rašydamas ten, kad Cimabue manė, jog jis esąs pirmasis, bet dabar Giotto tapo pranašesniu, ir Cimabue šlovė nukentėjo. Giotto yra menininkas, kuris lygiai taip pat yra gerbiamas šiandien kaip jis buvo gerbiamas ir savojojo laiku. Giotto meik savo kompozicija, stipriomis figūromis, švelnėmis, jautriomis spalvomis, bet didingas ir

"Čia Babrauskas iš Chicago. Ir jei iš Chicago šiuo laiku, tai, tur būt, jau žinote dėl ko..." Panašiais žodžiais Pranas Naujokaitis išgirsta žinią, kad laimėjo 1966 metų "Draugo" sesioliktojo romano konkursą. Nuotr. Ged. Naujokaičio

Pranas Naujokaitis su žmona Lina. Tik sužinojus, kad jo "Žydinčių dienų" rankraštis yra laimėjęs "Draugo" romano konkursą. Nuotr. Ged. Naujokaičio

SESIOLIKTOJO KONKURSO ROMANAI

(Atkelta iš 1 psl.)

Nepremijuotos amerikiečių problemos

Jeigu romanas premijuotas, tai dar nereiškia, kad jis yra tobulybė, iš kurios reikėtų ar bent galima būtų mokytis, kaip turi atrodyti ar kaip turi būti rašomas geras romanas. Teigiamybė didesnis svoris nulemia premiją. Bet ir nepremijuotose būna vertingų, išmonių ar šiaip pažymėtinų dalykų.

Pažymėtini du romanai vietiniai ir nūdienai. Skirtingų autorių, lyg susitarus pasidalijusių abu poliūs: vieno paimta lietuviškų merginų augimas ir jų pavėjinis nuplasnojimas, t.y. sugatvėjimas, nulietuvėjimas ir net nužmogėjimas; kito autoriaus esame nuvedami į patį Amerikos pragarą, kur ir Balzakui atsirastų darbo. Tai yra vyriško prieanglio baisybių lizdas, prasideda aukštesnėje mokykloje, kur siekiama ne tiek

mokyklos baigimo atestato, kiek vyriškumo diplomo, išgyjamo atlikus tų slapstų jaunųjų klubių savo nariams paskirtus uždavinius: pavogus automobilį, dieną viešojoje vietoje išniekinus moterį ir pan. Į tokį Pragarą brolių klubą teisėtai narių įtraukiamas ir lietuvis, kurio gyvenimas per žmogžudystes ir kalėjimus atsideria niekšybių dugne. Jaunuolio žlugimo kelias pagrįstas psichologiškai: pakliuvus į gaudą, kelio atgal nėra. Problemos sprendimas negailestingas; čionai įpintas ir tėvų tautinio kelio klausimas: griežtas užsipyrimas gali neprigydama atlausti šaką nuo kamieno. Naujas ir drąsus užsimojimas, veiklas, dejas, stokoja šen bei ten įtikinamumo, kai kur netruksta ir grynai techninių kliausių.

Kalbiniai bei stilingai puselėjimai

Avangardiškumas mūsų beletristikoje yra didi ir reta naujovė. Nuo Jurgio Savickio novelių per Tarulį ir Ramoną kiek buvo nuėjta, tiek nedaug kas toliau ir pažengta. Ak, ir Tarulis su Ramonu nūnai nebe tie, kas buvo prieš 35-40 metų.

Iš kitos pusės pastarojo konkurso romanai, kad ir nepreten-duoją į naujoves, literatūriškai apdoroti pakenciamai. Beje, gal pora iš jų tikrai nepasizymi ryškesniais pasiekimais. Tačiau vienas būtų ypaciai išskirtinas dėl kalbinių ir stilingų ieškojimų. Žodinesnieji mūsų rašytojai daugiausia remiasi gyvais savo tarmės turtais, bet šis mūsų autorius kuria savus žodžius. Ir nebeturėdamas rankose rankraščio, prisimenu eilę puikių naujadarų: judruolis, linksmuolė, lakstūnai kurtai, spardokai juodberiai, triušolės bitės, žiedulių puokštės ir t.t.

Tokių žodžių spalva išryškėja ypaciai kontekste, kur jie yra

Giotto

Kristaus apraudojimas

KERTINĖ PARAŠTĖ

(Atkelta iš 1 psl.)

daug kam apkartino širdis, ir nerandama atgajos. Vienas antras, pasimetęs neviltyje, nesitikėdamas sulaukti giedresnių dienų, susivilioja komunizmo skelbiamą "pax sovietica" ir nusigrežia nuo "pax Christi". Klaidingai suprastas dialogas kai kuriuos ima pavilioti, tegul ir nesąmoningai, pereiti į eiles tų, kurie užsimaskavę taikos obalsiais, siekia suskaldyti Kristaus taikos ir ramybės šalininkus.

Lietuvoje Kalėdos apgaubdavo džiaugsmo ir ramybės nuotaką visą kraštą. Čia Kalėdo-

se daugiau triukšmo, reklamų. Vietoje dalintis ramybės ir meilės simboliu — plotkele, su draugais ir pažįstamais, sekdami šio krašto paprotį, dalinamės spalvotais paveikslėliais, dažnai savo turiniu nieko neskančiais. O tačiau reikia ir čia išlaikyti bent savo širdyse palaimingą, lietuvišką papročiai nukaisytą Kalėdų džiaugsmą, kuris ramina ir guodžia širdis, skleidžia Kristaus ramybę į aplinką. Tik būdami gerosios valios žmonėmis, susilaikysime Kristaus pažado — apdovanoti savo ramybę visus.

Dr. J. Sav.

Ofiso HE 4-1414, Res. RE 7-6887

DR. B. GAIZIŪNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė akušerija ir moterų ligos

2454 West 71st Street

(11-oje ir Campbell Ave. kampas)

Val: kasdien 1-5 ir 6-8 val. vak.

Šešt. 12-8 val. Trečiadienis uždaryta.

Ofiso tel. PR 8-2220

Namų — rez. PROSPECT 8-9081

DR. JANINA JAKSEVIČIUS

GYDYTOJA IR CHIRURGE

VAIKŲ LIGOS

2656 West 63rd Street

Pirmad., antr., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. v. vak.

Šeštad. nuo 1 iki 4 val. Trečiadienis uždaryta.

Of. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960

DR. E. JATULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika

2815 W. 71st Street

Ofiso val: kasdien nuo 8 iki 9 val. v. vak. nuo 9 iki 12 val. arba susitarus

Tel. ofiso PO 7-6000, rez. GA 7-7278

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

8844 West 63rd Street

Val: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadi. ir šešt. uždaryta

Tel. GRovehill 6-1595

DR. ALDONA JUŠKA

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTE

PRITAIKO AKINIUS

8058 So. Western Ave.

Chicago, Ill. 60620

Valandos: 9-12 ir 1-3 val. v. vak. pagal susitarimą. Išskyrus trečiadienį uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1581

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1407 So. 49th Court, Cicero

Val: kasdien 10-12 ir 4-7 Trečiadi. ir šeštad. tik susitarus

Ofiso 585-2525 Rez. TR 3-0281

DR. ALG. KAVALIŪNAS

VIDAUS IR KRAUJO LIGŲ

5540 So. Pulaski Road

Pirm., antr., ketv. ir penkt. nuo 1-4 ir 6-9 ir pagal susitarimą.

Tel. REliance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

(Lietuvius gydytojas)

3925 West 50th Street

Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. Šeštad. 12-4 val. Trečiadi. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4938 W. 15th Street, Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienį. Šeštadienis 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE

KEDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE

MEDICAL BUILDING

7156 South Western Avenue

Pirmad., antrad., ketv. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakare. Trečiadi. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. Šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.

Ofiso tel. RE 7-1168 Rez. tel. 238-2919

DR. MARIJA LINAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS

2817 West 71st Street

Telefonas HE 6-3545 (Ofiso ir rezidencijos)

Valandos pagal susitarimą

Ofiso PR 8-7773 Rez. PR 8-4733

DR. A. MACIUNAS

CHIRURGAS

2858 West 63rd Street

Valandos: pirmad., antr., ketv. 5-8 val. antrad. ir penktad. 1-4

Prilimnėja tik susitarus

Ofiso HE 4-1816 Rez. PR 8-9801

DR. J. MĖSKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė — vidus ligos

2454 West 71st Street

(11-oje ir Campbell Ave. kampas)

Val: kasdien 9-11 ryto ir 4-5 val. vak. Šešt. 9-11 — 2 v. p. p.

DR. JULIA MONSTAVIČIUS

GYDYTOJA IR CHIRURGE

Vidus ligos

10748 S. Michigan, Chicago 28, Ill.

Telef. ofiso: PULmā 5-0766 Namų Bevery 5-3946

Priimtinu val: Kasdien 6-8 p. p. Šeštad. 1-2 popiet. Treči. uždaryta.

DR. A. PUSTELNIKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Tel. ofiso PR 8-2800; Namų 925-7091

SPEC. VIDAUS LIGOS

5159 South Damen Avenue

Valandos: 1-9 val. p. p. Išskyrus trečiadienį

Tel. 423-2660

DR. E. RINGUS

RENTGENOLOGAS

9760 S. Kedzie Ave.

Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 9 v. v. Treči. ir šešt. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS

SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS

7455 West 69th Street

Prieš Šv. Kryžiaus ligoninę

VAL: pirmad., antr., ketv., penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Šeštad. nuo 2-4. Trečiadienis ir kitu laiku susitarus telefonu

Telef. REpublic 7-2290

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.

Tikrina akis ir pritaiko akinius. Keičia stiklus ir rėmus

1455 S. California Ave., YA 7-7381

VAL: 1 v. p. p. iki 8 v. v. kasdien, trečiadienis uždaryta; šeštadienis nuo 10 v. r. iki 1 val. popiet.

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ PUSLIES IR PROSTATOS CHIRURGIJA

Ofisa 2454 West 71st St.

Val: antrad. nuo 2-5 popietų ketvirtad. nuo 6-8 val. Ofiso telef. 776-2880

Rez. telef. PR 9-6730

DR. ALDONA ŠIMKUS

AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA

PRITAIKO AKINIUS

15542 S. Cicero, Oak Forest, Ill.

Kabineto tel. 687-2020

Ofiso tel. 839-1071

Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Adresas: 4255 W. 63rd Street

Ofiso tel. GRovehill 6-4410

Rez. tel. REliance 5-4410

Valandos pirm., antr., ketv. nuo 12 iki 2 v. p. ir nuo 7 iki 8 v. v.; antr., ir penkt. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika ir chirurgija

Ofisa 2750 West 71st Street

Telefonas 925-8296

Valandos: 2-8 v. v., penkt. 10-12 v. r., 2-8 val. vak. Šešt. 1-4 v. v. Šeštad. ir trečiadi. — uždaryta.

Rez. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS

Ofisa ir rez. 2652 W. 50th St.

Tel. PROSPECT 3-1233

Ofiso val: Pirm., antr., treči. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštad. 2-4 val. popiet. ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6196

DR. V. TUMASONIS

CHIRURGAS

2454 West 71st Street

Prilimnėja ligonius tik susitarus

Val: 2-4 p. p. ir 6-8 v. v. Treči. ir šeštad. uždaryta.

Telefonas — GRovehill 6-2823

DR. A. VALIS-LABOKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS

2524 West 69th Street

Valandos: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. vak. Šeštadienis 1 iki 4 val. Pirmad., antrad. ir trečiadi. uždaryta

Tel. PROSPECT 6-9406

DR. G. VASKEVIČIUS

(VASKAS)

GYDYTOJA IR CHIRURGE

6648 S. Albany Ave.

Val: pirm., antrad., ketv. 6-8 v. vak.; penkt. ir šeštad. 2-4 popiet. Kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 8-6446, rez. HE 4-3186

DR. F. C. WINSKUNAS

Karnavičiaus opera "Gražina"

Profesionaliai parašytas, klasiškas kūrinys

Visiems, tur būt, žinoma, kad dešimtam Chicago Lietuvių operos pastatymui, po eilės metų praktikos ir patirties, nutarta drįsti pasirodyti su lietuvišku veikalu ir ne šiaip jau gan lokališkoj Marijos aukštesniosios mokyklos salėje, bet viešose Chicago Operos rūmuose.

Kodėl "Gražina"? — Trumpai, todėl, kad "Gražina" yra stipriausias, efektingiausias kūrinys mūsų operinėj literatūroj.

Pripažįstu, kad, pavyzdžiui, Stasio Šimkaus opera "Pagirėnai" (Kaimas prie dvaro) yra įdomesnė ir turtingesnė grynai muzikiniu atžvilgiu, gal net ir lietuviškesnė, kad Antano Račiūno opera "Trys talismanai" yra įvairesnė dėl savo mitologijos ir mistikumo, gal turtingesnė teatrališko pastatymo galiybėm, o to paties Karnavičiaus opera "Radvila Perkūnas" savo stilium atžvilgiu yra kur kas vieningesnė (tai pažymi ir Vladas Jakubėnas savo straipsnyje).

Tačiau opera nėra vien muzika, nėra pagaliau ir vien teatras. Opera, kaip Wagneris dar kadaise pareiškė, yra daugelio menų sintezė, kur kiekviena meno sritis yra lygiai reikšminga. Gerai surištas operos libretas (kompaktiškas siužetas), dramatiškai ir įtikinančiai iliustruotas muzika, gerai išvystyti operos veikėjai (charakteriai), kurių veiksmas ir jausmai atspindi muzikoje — štai svarbieji operos privalumai. Šias kvalifikacijas "Gražinos" opera tikrai turi, ir galiu drąsiai teigti, kad nedideliam lietuviškų operų repertuare "Gražina" išsiskiria kaip vienintelis profesionaliai parašytas, klasiškas kūrinys.

Šios operos turinys aiškus, nekomplikuotas (tai svarbu operos mene), turis dramatinę įtampą, didžiai patriotiškas (tai svarbu mums, lietuviams). Operos veikėjai ne marionetės, bet gyvi, realūs žmonės: Gražina — mylinti savo vyrą, jaudinti jo silpnybės, bet ir pilna didelės meilės savo tėvynei, kuriai pasiaukuoja; Liūtauras, bene įdomiausia šios operos asmenybė — egoistas, pavydus Vytautui Didžiajam, karštakraujis; Rimvydas — ramus, taurus karvedys; Krivis — kietas senos pagoniškosios Lietuvos atstovas ir

ALEKSANDRAS KUČIŪNAS

t.t. Kiekvienas šių veikėjų puikiai atvaizduoti muzikoje ne tik savo vedamais motyvais (taip vad. leitmotyvais), bet ir bendrai visa muzikine (tik vokaline, tiek instrumentaline) faktūra.

Kalbant apie veikėjus, turėčiau paminėti "Gražinos" operos tautos — choro svarbų vaidmenį. Jis tiek čia svarbus, jog šią operą galima drąsiai vadinti ch-

Gruodžio 16 d. Jaunimo centre, Chicagoje, parodomoje operos "Gražina" repeticioje skaitomas klaviras. Iš kairės: solistas Steponas Wick, dirigentas Aleksandras Kučiūnas ir akompanuotojas Alvydas Vasaitis.

Dirigentas Aleksandras Kučiūnas diriguoja Chicago Lietuvių operos chorą parodomoje repeticioje, gruodžio 16 d. Prie piano Alvydas Vasaitis.

rine opera. Ypač paskutinis operos veiksmas, su jo autentiškom lietuvių pagonių apeigom, yra išties sakytai chorinė apoteozė. Sudėję šiuos visus "Gražinos" operos privalumus, su profesionaline aukšto lygio spalvinga orkestruote, gauname visus tuos faktorius, kuriais ir pasižymi populiarios tautinės operos.

Dabar apie "Gražinos" muziką. Tuo laiku, kai Karnavičius, tik grįžęs tėvynėn, su entuziazmu rašė "Gražinos" operą, dauguma nepriklausomos Lietuvos kompozitorių dirbo, tiksliau grūmėsi dėl, taip vadinamo, lietuviško savo muzikos stiliaus. Pri-

minsiu tik, kad kone visi jie muzikos studijas buvo išėję Petrapily (Leningrade), Maskvoj arba Varšuvoje. Be abejo, studijavę Rytuose, dažniausiai pasirusių kompozitorių, pastarųjų stilių ir komponavimo techniką gal ir nesąmoningai buvo pasisavinę. Grįžę nepriklausomon tėvynėn, kiekvienas jų bandė atsikratyti svetimų įtakų ir surasti savitą, o kartu ir lietuvišką muzikos stilių. Daugelis vyko kuriam laikui į Vakarų, dažniausiai į Leipzigą (Vokietijon), kad galėtų įsikvėpti kito, kiek priešingo vėjo. Tai buvo pirmieji, kartais gan sėkmingi mūsų kompozitorių žygiai šioje srityje. Man atrodo, kad Juozui Gruodžiui šie lietuviški bandymai pavyko daugiau instrumentalinėje muzikoje; Šimkus sugebėjo sukurti melodijas savo dainoms, kurios buvo ir originalios ir kartu stebėtinai lietuviškos; K. V. Banaitis tos pačios mūsų tautinės dvasios ieškojo daugiau harmoninėse priemonėse. Ano meto jaunesnieji kompozitoriai (Jakubėnas, Račiūnas), gavę jau daugiau vakarietiško muzikinio auklėjimo, pasirodė iškarti ir originalūs, o tuo pačiu ir lietuviški: pirmasis jam būdingu susimastymu, antrasis savotišku primityvumu.

Toks tautiškas mūsų kompozitorių judėjimas, ypač reiškęs 1930-tam dešimtmety, palyginti su bendra to laiko Europos muzikos raida, buvo gerokai atsilikęs (beveik 100 metų). Nes tuo metu, kai Vakarų Europoj muzikos srity jau eksperimentavo ir Stravinskis ir Schoenbergas, mūsų kompozitoriai dar buvo pasinėję romantinėj gadinėj:

(Nukelta į 5 psl.)

Benediktas Rutkūnas

LAPKRICIO MOTYVAS

Pasakykit, pilkos gervės, kur jūs lekiat, ką jūs vejat? Vasarą, kuri paspruko? Ar pavysit, ar pralensit pro rudėnį, tirštą rūką?

Gervės, sesės! Jums padėčiau bėglę vasarą pagauti, jei sparnus jūs man paduotut su jumis drauge keliauti.

Gervės, gervės — nepailsit! Vykite, vykite vasarų! — Jūsų laukia šiltos dausos. Vėjas lapkričio man užia.

NESLĖPKI!

Neslėpti savo veido nuo manęs, o Kristau! — Jis toks skaisčius, gražus! Nuo jo spindėjimo, — it debesys, išlįję lietu, — mana kancija pražus —

Naktis ir vakaras — rasom pravirkę — sulaukia rytmečio šviesaus. Taveji spinduliai krūtinę, širdį mano gražnos šydu apsiaus.

PASISAUKITE MANE!

Kai pro langą, šviesų langą atsibudęs pažiūriu — žėri virš miškų delfia — Kiek padangę spindulinių žiburių rudėnį gilia nakčia!

Eičiau, rods, išiečiau į laukus — pasisemčiau sau sidabro laukuose — Tas dangus toks didelis, puikus! Taip jo ilgis alkaną dvasia!

Ligi ežero nueičiau pažiūrėt, kaip atsimušą dangus dugne — Ak, norėčiau pats žvaigždė žėrėt! Žvaigždės, žvaigždės! Pasisaukite mane!

VELYVĄ RUDENĮ

Ruduo vėlyvas. Bet dar šilta ir gražu. Lapus paskutinius jau medžiai meta. Eimu aš per laukus, per apšerknotas pievas, nes būtų nuodėmė pirkoj sėdėti tokį metą.

Žaliuoja pasėlis žiemkintis, slėniu nusitęsęs, ir kadugiai, ir eglės smailviršūnės Pratrakiančių kablais žąsų pulkus palydi lojimu budrūs kaimo šunes.

Tylu miškuos. Tik raudonkrūtis strazdas, nebudamas rudens vėlyvo, gieda. Ir klausosi širdis mano, klausos žemė ir saulė tekanti — žemčiugažiedė —

ŠVIESA

Šviesa tyliai ateina į pasaulį, tartum vagis ant pirštų. Melsvas akis pramerkia rytas. Naktis žvaigždutė miršta —

Šviesa, prisilinus prie namo, vidun pro langus veržias. — Ir kelias įnamiai iš miego. Ir purtos palangėje pabudęs beržas.

Šviesa — gyvenimas ir džiaugsmas — mūsų sielomis, krauju banguoja: iš Zodiio — Kibirkštis užgimus, iš Meilės — kunu stojus —

DVASIA IR KŪNAS

Dvasia — gyvybės motina ir kūnas — dvasios indas. Ji alkanus, ištroškusius pasotina. Ji prisega spargus poetui: veide, akyse spindi.

Dvasia visus palaimina, kurie jos ieško, geidžia. Joje nutilsta aimanos: prisikelia numireliai iš kapo: žiedai jaunystės išsiskleidžia —

GIRTAS DAINUOJU

Alaus, degtinės negeriu. Ir nerūkau. Kam man? Tik vyno seno paragauju. Aš girtas grožiu, vaisių syvais, kurie užkaitina man kraują.

Ir mano kraujas rimais pasilieja, kaip švilpesys žvilgūno špoko. Širdis iš meilės žemę glamonėja, ir visos žvaigždės danguje man šoka.

RŪSCIOS DIENOS

Zmonijos dienos nuodėmingos, rūscios — Vai, kas atpirks? Ar amžinai skriaudų pasaulis kraują ir asarose mirks?

Daug mirė pranašų, poetų, gyvenusių kadais. Jie skelbė Dievo karalią žemėj, vilties nugirdintais veidais.

O mes pamiršome jų žodį ir meilę pakeitėm kerštu. Prie upės Praradimo nusiminę stovim — Ir nematyti jos krantų —

DVI SESUTĖS

Draugystė, meilė — dvi sesutės. Jos jungia širdis mūsų; nelaimėje ištisia ranką, malšindamos skausmus.

Draugystė būtinąs žvaigždės, pavasaris aplanko mus — Draugystė, meilė — dvi sesutės — palaimina namus.

DERLIUS

Purename, trėsiame dirvą — Te Dievas atsiunčia mums lietu, kad sekla, nugrimzdus į žemę, derliumi aukso byrėtų!

Dalgius pasipustę, mojuojam, kai varpos prinoksta šimtgrūdės. Ir liejasi giesmė saulėta krūtinėse džiaugsmas pabudęs.

Jau suvežtas derlius į kluonus, supiltas svirnuos ir aruodas — O, ačiū Tau, Tėve, už duoną! Mūs naktys žiemos nebus juodos!

JAUTIS IR ASILAS

JULES SUPERVIELLE

Keliu link Betliejaus, Juozapo vedamas asilas nešė Mergelę Mariją. Ji svėrė labai nedaug, nes visa joje buvo ateitis.

Jautis sekė iš paskos, pats vienas. Atvykę į kaimą, keliauninkai sulindo į apleistą tvartą, ir Juozapas tuoj stvėrėsi darbo.

— Ach, tie žmonės, — galvojo sau jautis, — kokie jie keisti sutvėrimai. Ko jie nesugeba padaryti savo rankom. Jos tikrai daugiau vertos, negu mūsų kanopos. O jau mūsų šeiminkui tai niekas neprilygsta, kai reikia ką pataisyti ar sutvarkyti, ištiesinti ar pakreivinti, atlikti darbą be gailesio ar melancholijos.

Juozapas išėina ir netrukus grįžta nešinas šiaudais, bet tik, pažiūrėkit, kokiais šiaudais: jie tokie gyvi ir it saulės prisigėrę, juose jau prasideda stebuklas.

— Ką jie čia daro? — savęs klausia asilas. — Atrodo, lyg tai būtų vaiko lovytė.

Jules Supervielle — prancūzų poetas ir rašytojas, gimęs 1884 m. Montevideo ir miręs 1960 m. Paryžiuje. J. Supervielle yra vienas iš ryškiausių figūrų naujoje prancūzų poezijoje, rašęs taipgi beletristikos ir dramos veikalų. Jo kūryba, ypač poezija, pasižymi plačiu humanistiniu universalumu.

— Gal mums judviejų prireiks šianakt, — sako Mergelė Marija asilui ir jautiui. Gyvuliai atidžiai pasižiūri vienas į kitą, bandydami ją suprasti, ir paskui sugula.

Netrukus juos prižadina lengvas, bet visą dangų perveriantis balasas. Jautis atsikelia, pamato, kad prakartėlėje miega nuogas vaikutis, ir jautis savo vienodu kvėpavimu, nieko neužmiršdamas, jį šildo. Mergelė jam padėkoja besišypsanti žvilgsniu. Sparnuoti sutvėrimai landžioja vidun ir lauk, lyg sienų jie visai nematyti.

Sugrįžta ir Juozapas, pasiskolinęs iš kaimynės vystyklų.

— Tikrai nuostabu, — sako jis, — dabar vidurnaktis, bet, nežiūrint to, jau šviesa. Ir vietoj vienos, šviečia trys saulės. Bet jos bando susijungti.

Beaustant, jautis atsikelia ir atsargiai dėsto savo kanopas, idant neprižadintų vaikucio, nesumindžiotų kokios dangiškos gėlės ar neužgautų angelo. Kaip stebuklingai sunku staiga visas pasidare!

Ateina kaimynai pažiūrėti Jėzaus ir Marijos. Tai vargingi žmonės, kurie kaip dovaną teatneša savo švintinį veidą. Paskui pasirodo ir kiti, nešini riešutais, fleita. Asilas ir jautis pasitraukia toliau, leisdami jiems praeiti, ir savęs klausia, kokį įspūdį padarys juodu vaikuciui, kuris jų dar nematė. Jis ką tik pabudo.

— Mes nesame baidyklės, — sako asilas. — Bet prisimink, kad mūsų išvaizda visai ne tokia, kaip jo ar jo tėvų; ko gero mes ji išgąsdinsim.

Prakartė, tvartas, stogas su savo basilais irgi neturi tokios pat išvaizdos, o jis jų neišsigando.

Bet jautis nenurimo. Jis galvojo apie savo ragus: "Iš tikrųjų, tai baisus nemalonus niekad negalėti pamesti savo grasinančios išvaizdos, besitariant prie tu, kuriuos daugiausia myliu. Amžinai turiu rūpintis,

kad ko nors neužgaudiau. O iš tikrųjų, aš visai ne tam sutvertas, kad be rimtos priežasties tuoj pulčiau ant žmonių daiktų. Nei aš piktos valios, nei pavojingas. Bet kur neičiau, amžinai mane lydi ragai. Net kai aš jau beveik užmigęs, ar kai einu per tirštas ūkanas, tie kieti smaigaliai manęs nepalieka. Aš juos jaučiu, net ir sapnuodamas". Ir staiga jautis išsigando, prisiminęs, kaip jis buvo priartėjęs prie vaikucio, norėdamas jį sušildyti. O kas, jei netyčia ji būtų palietęs ragu?

— Tu nesitark per daug prie mažiuko, — tarė asilas, atspėdamas savo bendrąkelio mintis. — Net negalvok apie tai: tu ji sužeistum. Be to, tu galėtum jį apseilioti. Iš tikrųjų, kodėl tu taip seliojiesi, kai esi patenkintas? Ar negalėtum pasilikti to sau? Nebūtina tai visiems parodyti.

Jautis tylėjo.

— Bet aš tai galiu jam pasiūlyti savo abi ausis. Žinai, jos juda, jos linksta į visas puses, jos be kaukų, minkštos prisiliesti. Jos kartais gasydina ir nuramina. Tai pats geriausias dalykas vaikuciui palinksimint, ir jo amžiuje tai net pamokantis žaistas.

— Taip, taip, aš suprantu. Juk aš niekad nesakiau ne. Aš ne toks kvailas.

Bet kadangi asilas atrodė per daug patenkintas, jautis pridūrė:

— Tik nepradėk bliauti jam tiesiog į veidą. Tada tikrai jį numarintum.

— Koks tu neišpruselis, — atsakė asilas.

Asilas stovi prakartėlės kairė, jautis dešinė: taip, kaip tuo momentu, kada vaikutis gimė. Jautis, kuriam patinka šioks toks formalumas, būtinai to nori prisilaikyti. Nejudėdami ir nuolankūs jie išbūna ištisas valandas, lyg pozuotų nematomam dailininkui. Vaikutis užmerkia blakstienas. Jam noris vėl užmigti. Keletą žingsnių už miego ribos jo laukia spinduliuojantis angelas, kuris

rengiasi jam kažką sakyti, o gal klausiti. Angelas išnyra gyvas iš Jėzaus sapno ir pasirodo tvarte. Nusilenkęs prieš ką tik užgimusį, jis nupiešia skaisčią aureolę apie jo galvą. Paskui kitą apie Marijos, trečią apie Juozapo. Tada jis dingsta sparnų ir plunksnų mirgėjime, kurių nuolat atsinaujinantys baltumas primena bekylančias jūrų putas.

— Mes negavom aureolės, — pastebi jautis. — Tikriausiai yra priežastis, dėl ko negavome. Mes per daug menki. Ir ką mes neveikėm, kad būtumėm ją užsitarnavę?

— Žinoma, tu nieko nepada-ai, bet tu užmiršai, kad aš nešiau Mergelę.

O jautis savęs klausia, kaip tokia graži ir tokia lengvutė Mergelė galėjo savyje slėpti šį puikų vaikukštį. Gal jis ir garsiai tai pagalvojo, nes asilas tuoj atsako:

— Yra dalykų, kurių tu negali suprasti.

— Kodėl tu sakai, kad aš nesuprantu?

— Aš už tave senesnis. Aš dirbau ir kalne, ir lygumoj, ir prie jūros.

— Tai visai nesvarbu, — atšauna asilas.

Ir tęsia: — Dalykas sukasi vien apie aureolę. Aš esu tikras, jauti, kad tu nepastebėjai, jog visas vaikutis apsuptas kažkokiom stebuklingom dulkėm; ne, tai kažkas daugiau negu dulkės.

— Tai kažkas daug smulkesnio, lyg šviesa, lyg auksiniai spinduliai, kurie sklinda iš mažo kūnelio.

— Taip, bet tu tai sakai tam, kad aš patikėčiau, jog tu šitai buvai pastebėjęs.

— O tu manai, kad ne?

Jautis pasitraukia su savim asilą į vieną tvarto kampą, kur jis turi padėjęs mažą šakutę, apsuptą šiaudukais, spinduliuojančiais panašiai kaip dieviškasis kūnas. Tai pirmoji kopytėlė. Jis atnešė šiaudus iš lauko, nes nedrįso liesti jų, kurie buvo prakartėlėje: kadangi jie tinka ir maistui, jis jaučia beveik prietaringą baimę.

Nakčiai jautis ir asilas išėjo į ganyklą. Nors paprastai trunka labai ilgai, kol akmenys pradeda ką nors suprasti, jau daug jų buvo laukuos, kurie viską žinojo. Jie užtikto net vieną akmenuką, kuris lengvu savo spalvos bei formos pakitimu jiems pranešė, jog žinia jų jau buvo pasiekus. Buvo laukuose ir gėlių, kuriuos žinojo, ir reikėjo jas aplenksti. Taip, stiprintis, neįvykdyti šventvagystės, darėsi labai sunku. Be to, jautiui atrodė, kad visai nėra reikalo valgyti. Jis buvo pasisotinęs džiaugsmu. Net ir prieš gerdamas, jis savęs klausė: "Kažin ar šis vanduo jau žino?" Ir savo dvejonių stumiamas, nutardavo negeriti ir eiti toliau prie snarančios versmės, kuri tikrai dar nieko nežinojo. Kartais tik neišpasakytas švelnumas gomuryje, berijant vandenį, jam atskleidavo tiesą. "Jau per vėlu", galvodavo tada jautis, "nereikėjo man gerti". Jis vos, vos driso kvėpuoti, net ir oras jam atrodė kažkas švento ir visai niančio. Jis bijojo, kad neįkvėptų kokio angelo.

Jautis negalėjo atsistebėti, kad, Marijai besitartinant prie prakartėlės, vaikutis pradėdavo šypotis. Nežiūrint barzdos, ir Juozapui šitai pavykdavo vien savo pasirodymu ar fleitos balsu. Ir jautis būtų norėjęs ką nors pagroti. Juk užteko tik pūsti.

— Aš nenoriu sakyt nieko blogo apie šeiminką, bet aš netikiu, kad jis būtų sugebėjęs savo kvėpavimu sušildyti vaikutį. O kai dėl fleitos, užtektų, kad mane paliktų vieną su mažyčiu: tada jis manęs nebaugina, nes virsta sutvėrimeliu, kuriam reikia apsaugos. Gi būnant jaučiu, neįmanoma neįstoti savo jėgos.

Kai jie ganydavos kartu laukuose, jautis dažnai palikdavo asilą.

— Kur gi eini?

— Tuoj sugrįšiu.

(Nukelta į 5 psl.)

IŠ LIET. KATALIKŲ MOKSLO AKADEMIJOS VEIKLOS

1. Centro valdyboje ir židinose. Centro valdyba šiais metais padarė tris posėdžius, kuriuose buvo svarstoma Akademijos VII-jo suvažiavimo klausimas, Akademijos Metraščio ir kitų serijos "Nėgėstantieji Žiburiai" leidinių paruošimas ir spausdinimas, naujų Akademijos židinių steigimas, eventuales "Rūtos" dr. jos, kadaise veikusias Šveicarijos Friburge, archyvo perėmimas Akademijos žinio ir kiti klausimai.

Centro valdybos pastangomis jau yra išleista L.K.M. Akademijos įstatai anglų kalba.

Padidėjus ir išsiskojus Akademijos darbams, Centro valdybai iškilo reikalas turėti žmogų, kuris galėtų atsidėti Akademijos reikalų vedėjo pareigoms. Todėl Centro valdyba nuo šių metų pradžios toms pareigoms yra paskyrusi kun. V. Delinikaitį. Darbo reikalų vedėjui yra labai daug spausdinamų leidinių korektūros, korespondencija, leidinių ekspedijavimas ir t.t.

Centro valdyba gali pasidžiaugti, kad ir židiniuose šiais metais reiškėsi gyva veikla. New Yorko židinio iniciatyva rugsėjo mėn. 4 d. lietuvių religinio kongreso metu Washingtono buvo surušta L.K.M. Akademijos konferencija. Joje pasiskaitė: tėv. dr. J. Vaišnora, "Šiluvos šventovės reikšmė Lietuvai" ir tėv. dr. V. Gidžiūnas, "Pirmieji bandymai krikščinti žemaičius". Daytono L.K.M. Akademijos židinyje buvo suaukęs birželio 26 d. susirin-

kim, kuriame kun. V. Bagdavičius skaitė paskaitą "Bažnyčia moderniojo pasaulio". Iš kelias problemas gyvai diskutavo židinio nariai dr. Gineitų namuose. Susirinkimus su paskaitomis yra surengę ir Chicago, Naujosios Anglijos ir kiti židiniai.

2. Naujas Akademijos židinys. Šių metų pradžioje, t.y. vasario mėn. 20 d. įsteigtas Muencheno L.K.M. Akademijos židinys, kuriam vadovauti išrinktas kun. dr. J. Aviza. Muencheno židiniui priklauso visi Pietų Vokietijos gyveną Akademijos nariai.

3. Akademijos suvažiavimas. Pagal tradiciją Akademia kas treji metai šaukia savo narių suvažiavimus. Prieštas suvažiavimas buvo suauktas New Yorko, Fordhamo universitete 1964 m. Sekantį, tai yra iš eilės VII-ji suvažiavimą, Centro valdyba buvo numatiusi suaukti 1967 m. Vokietijoje. Muencheno židinio pirmininkas kun. dr. J. Aviza rūpestingai tyrė galimybes suruoti suvažiavimą Muenchene ar kurioj kitoj Vokietijos vietoj. Buvo gautos suvažiavimui patalpos Bavarijos Kat. mokslo akademijos rūmuose Muenchene liepos mėn. 17-21 dienais. Bet ši data pasirodė nepatogi ir Vokietijoje gyvenantiems mūsų Akademijos nariams, o taip pat ir nariams, norintiems iš Amerikos atvykti į suvažiavimą. Iš turimų galimybių greitai laiku bus galutinai apsispręsta. Apie tai bus pranešta lietuviškoje spaudoje.

4. Nauji nariai. Šiais metais centro valdyba į Akademijos narius priėmė: Gineitį Romualdą (med. dr.), Gineitienę Jadvygą (dantų gyd.), Jakštą Juozą (dr., istoriką), Jasį-Jasevičių Antaną (politinių mokslų dr.), Kenstavičių Dominiką (kun. b. teisės lic.), Mačernį Juozą, dr. Mankeliūną Vytautą, kun. dr. Medušauską Joną.

5. Akademijos leidiniai. 1966 m. vasarą išėjo iš spaudos ir jau spėjo pasiekti narius Metraščio II tomas. Leidinio kaina yra 6 dol., nariams gi 3 dol. Metraščio I tomas nariai, išimties keliu, gavo nemokamai. Buvo prašyti, kad užsimokėtų tik nario mokestį. Metraščio II tomo Centro valdyba nebegali duoti nariams nemokamai. Prašome tad visus narius atsilyginti už Metraščio II tomą, atsiunčiant po 3 dol.

Kitų metų pradžioje išeis Metraščio III tomas ir Suvažiavimo Darbų VI tomas. Taipgi Nėgėstiančių Žiburių serijoj yra numatyta išleisti prof. J. Ereto ruošiamą K. Pakšto biografiją.

6. Ypatingi Akademijos rūpestiai. 1. Reikalų vedėjui yra reikalingas atlyginimas bent 100 dol. mėnesi. Centro valdybai yra nelengva problema kaip ir iš kur gauti šiam reikalui lėšų. Pirmiausia Centro valdyba labai prašo narius užsimokėti nario mokestį ir atsilyginti už leidinius, kad iš jų pajamų būtų galima bent dalinai padengti susidarancias išlaidas. Taip pat Centro valdyba prašo narių, ku-

Giotto

Kristaus galva (detalė)

rie gali, atsiųsti tam reikalui aukų.

2. Būtų gera perspausdinti I-III Suvažiavimo Darbų tomus, kurie buvo išleisti Lietuvoje. Jų prašo daugelis universitetų bibliotekų, kurioms mes siuntinėjame tretyje išleidžiamus Suvažiavimo Darbų tomus. Juos norėtų taip pat įsigyti ir daugelis Akademijos narių. Vieno Suvažiavimo Darbų tomo perspaus-

dinimas atseitų 870 dol., o visų trijų tomų — 2,600 dol.

Kas galėtų būti mecenatu — paskirti 870 dol. vieno tomo išleidimui?

3. Kitas Akademijos rūpestis — Akademijos fondas. Nepriklausomoj Lietuvoj veikusi mūsų Akademia turėjo stipendijų fondą. Pagrindinį jo kapitalą sudarė iš Amerikos Lietuvių katalikų federacijos gauti 42,500

dol. Iš šio kapitalo nuosimčių Akademia galėjo per 18 metų duoti stipendijas žmonėms, siekusiems užsienio universitetuose įsigyti aukštojo mokslo kvalifikaciją ir pasiruoti akademiniam darbui. Ir dabar vienas iš daugelio Akademijos tikslų yra ruošti ar padėti pasiruoti naujiems lietuviams katalikams mokslininkams. Būtų tad gera, kad Akademia įsteigtų savo fondą, iš kurio, šalia kitų reikalų, galėtų paremti jaunų lietuvių katalikų pasiruosimą moksliniam darbui.

Kas pirmasis paskirs šiam tikslui 100 dol. ir padarys pradžią Akademijos fondo?

Aukus siųsti Akademijos Centro valdybai, Piazza della Pilotta 4, Roma, Italia.

7. Mūsų mirusieji. Skaudančia širdimi tenka prisiminti, kad šiais metais mūsų akademine šeima neteko šių narių:

Antano Šerkšno, mirusio 1966. VI.24 Bloomfielde, Conn.;

Alfonso Jurskio, mirusio 1966. VII. 31 Philadelphiaje, Pa.;

Edvardo Turausko, mirusio 1966.IX.12 Paryžiuje, Prancūzijoje;

Martyno Laurinaičio, mirusio 1966.IX.25 Chicagoje ir Antano Gylis, mirusio 1966. XI.16.

Kultūrinė kronika

• Lietuvių jaunųjų dailininkų klubas, jau kuris laikas veikias Chicagoje ir čia kas met organizuojamas jaunųjų dailininkų parodas, pastarajame savo susirinkime vienbalsiai pakeitė klubo pavadinimą į *Lietuvių dailininkų grupę "Daile"*.

Grupė šiais metais padidėjo dar aštuoniais nariais, kurių darbus teks pamatyti ruošiamoje parodoje, įvykstančioje 1967 m. nuo kovo mėn. 18 iki 26 d. Čiurlionio galerijoje, Chicagoje.

• Lietuvių Rašytojų dr. jos nariams išsiuntinėti pasisakymai dėl naujų narių priėmimo. Nariams primenama, kad balsavimo kortelę reikia grąžinti ligi sausio 1 d.

• Kompozitorių miestelyje Vilniuje, Zvėryno pakraštyje, kur yra kompozitorių duotų butų grupė, atidarytas naujas pastatas, kuriame nuo šiol bus Lietuvos kompozitorių sąjungos būstinė ir muzikos fondas (gaidos, įrašai plokštelėse bei juostose, muzikinė literatūra ir dokumentai). Tik tas muzikos fondas — ne savaranki Lietuvos kompozitorių įstaiga. Tai "TSRS (Sovietų Sąjungos. E.) Muzikos fondo Lietuvos skyrius". (E.)

Lietuviškas Restoranas — METROPOLIS

6538 So. Western Ave., Chicago. — Tel. 476-9009

Vienintelis lietuviškas restoranas su gerais patalais, kaip šašlykas, šnicelis ir kt., didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų gėrimų. Lietuviškoj jaukioj nuotaikoj galėsite praleisti laiką, skaniai pavaišti ir atsigalvinti.

Atidarys kasdien nuo 11 val. ryto iki vidurnakties. Pirmadienį uždaryta. Visi prašomi atšilankyti.

Savininkai PETRAS IR ANTONINA KAUSAI

Earn More at Standard Federal

5 1/4% **4 3/4%**

Effective Jan. 1, 1967

1 Year Savings Certificate

New at Standard Federal! Requires \$10,000 minimum investment.

Passbook Savings

Earnings paid and compounded four times a year. No minimum. No time requirements. Additions can be made in any amount.

New Higher Insurance Limit

Certificates and Passbook accounts now insured to \$15,000 by the Federal Savings and Loan Insurance Corporation, a permanent agency of the U.S. Government.

ASSETS \$105,000,000 RESERVES \$10,000,000

Passbook savings in by the 10th of the month earn from the 1st.

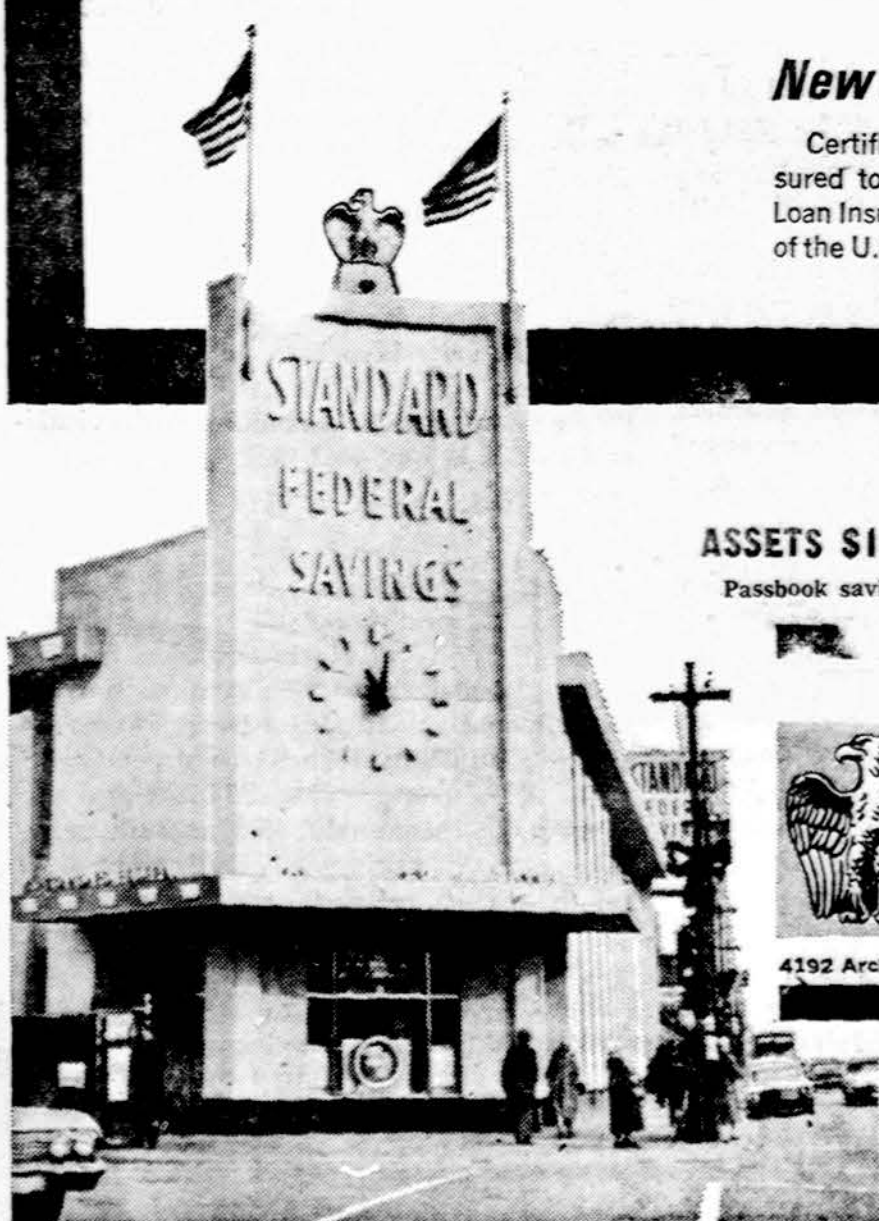
Chicagoland's Strongest

STANDARD FEDERAL SAVINGS

4192 Archer Avenue • Chicago, Illinois 60632 • Phone: VI 7-1141

HOURS
Mon., Thurs. 9-8 / Tues., Fri. 9-4
Sat. 9-12 / Wed. Closed

Dear Friend:

Standard Federal Savings has been serving you and our community for more than 57 years. Through the years we have developed a true understanding of service and all its implications.

We believe that service is more than a pleasant good morning or the common courtesies you come to expect from an institution like Standard Federal Savings. Service is the earning rate you receive on your savings.

It follows that the best service is the best earning rate. In light of this we are pleased to announce that Standard Federal Savings is now paying 5 1/4% on our new One Year Savings Certificates. These certificates which require an investment of \$10,000 or more, are ideal for the saver who wants the finest service for his or her savings. There is no finer service — earning rate — anywhere.

Service is evident also to those who use our popular Passbook Savings Accounts. These wise savers are now receiving a magnificent 4-3/4% per annum on their savings ... and they are receiving it quarterly, and having it compounded for really great earnings.

Service in common manners and unbeatable earning rates is only a job away from the service of safety. At Standard Federal Savings, safety means who protects your funds through their years of knowledge. And it holds true for the protection provided by the Federal Savings and Loan Insurance Corporation — a permanent agency of the U. S. Government — which insures every account to a new high of \$15,000.

And service is strength. That is why Standard Federal Savings is Chicagoland's strongest ... strongest in high earning rates, safety and service.

Justin Mackiewicz, Sr.
Chairman of the Board

Justin Mackiewicz, Jr.
President

Every account insured to \$15,000 by the Federal Savings and Loan Insurance Corporation

Katalikybės ateitis moderniam pasaulyje

Nauja jungtinė Europos — Amerikos autorių studija

Britų rašytojas Michael de la Bedoyere suredavo naują kolektyvinį leidinį "The Future of Catholic Christianity" (išleido J. B. Lippincott Co., Philadelphia, 1966 m., 313 psl., \$4.95). Veikale, be redaktoriaus, dalyvauja dar 10 britų ir amerikiečių autorių. Jie visi glaudžiai persiėmę Vatikano II išryškintąja *aggiornamento* mintimi ir ją reiškia daug drąsiau, eidiu daug toliau, vietomis net zigzagais ir nuklydimais (ypač ieskodami naujos kūrų dogmų, kaip neklaudingumas, interpretacijos), tačiau dalyvavimas tame rašytojų kolektyve jėzuito arkivyskupo Tomo Roberts yra ženklas, kad tai tik drąsus ieskojimai, bet ne atsiskyrimas nuo viso katalikybės korpuso.

Kelyje į didelius progresus

O išklaia jie ir sujudinančių minčių, ties kuriomis reikia susimastyti. Jau pats veikalo redaktorius Bedoyere išryškina, kad katalikybė yra kelyje į didelius progresus šiuolaikų. "Tikras dalykas, kad didysis Vatikano suvažiavimo darbas nebus paskutinis žodis katalikų gyvenime ir mintyse. Mes esame ne skyrusio pabaigoje, o pradžioje... Ateities katalikiškoji krikščionybė matys gal net didesnius pasikeitimus negu praeityje. Ir turi taip būti, nes dvidešimtojo šimtmečio žmonija daug greičiau keičiasi negu bet kas, ką tik pasaulis žinojo praeityje".

Dar lieka daug ieskoti

Pirmosios studijos autorė Y. Lubbock skatina kiekvieną tikintįjį duoti savo įnašą, nes be to visas krikščionybės organizmas negali reikštis pilna gyvybe. Ji pasisako prieš tuos konservatyvius, kurie mano, jog Kristus jau viską išmokė, ir Bažnyčiai jau nebelieka nieko naujo ieskoti. Bet gi gilesnis Dievo žodžio supratimas, pilnesnis savo laikuose susivokimas palieka daug galimybių pažangai. Autorė pabrėžia ir socialinės pažangos reikala, nes "žmonės, kurie šaukiasi duonos, turinčios juos pamaitinti, negali būti patenkinti akmeniu, nors ir pašventintu."

Kontroversinė autorė

Daugiau kontroversinė šioje knygoje telpačio straipsnio autorė yra Magdalena Goffin; ji ypač baidosi teologinės stagnacijos, tardama: "Lūdina, kad krikščionybė yra teisama dėl moralinių trūkumų pačių krikščionių, bet dar lūdinau, kad visas Dievo apreiškimas žmogui padaromas neįtikimu tos bailios ir stagnatiškos teologijos, kuri žodį žiūri tik raidėje, o ne Jo kalbos dvasioje". Dėl to ji net siūlo — jei norime gliau pažinti krikščionybę, mes turime eiti ne pas teologus, tegu jie bus ir kaip svarbūs, o pas šventuosius. Ji puola požiūrio siaurumą, kai daugelis, prapratę žiūrėti per vienus akinius, negali matyti stereoskopinio vaizdo.

Šviežio oro ir hermetiškai uždara sistema

T. L. Westow siūlo mesti viduramžių principų pompatiskumą įvairių bažnytinių rangų drabužiuose ir kai kuriose iškilnėse; sekimas tų pagoniškų feodalizmo papročių dalį hierarchijos tik atitolino nuo žmonių. Gyvename naujus laikus, kada daugelis papriečių turi tokį patį, o kai kurie net ir aukštesnį išsilavinimą už savo dvasios vadovus, ir todėl tokių aukštos kvalifikacijos žmonių įvedimas ir į bažnytinę švietimo sistemą, ir į administracinius reikalus bus palaimingas. Kritiškas žodis

taip pat gali atnešti naudos. "Teiskime daugiau dienos šviešos ir šviežio oro į sistemą, kuri taip ilgai buvo hermetiškai uždara", rašo Andrew Boyle.

Tyrimų mokslo nurodytu keliu

Katalikų Bažnyčia nenori pasilikti mažumos grupę, teisižiūrėjusi į save ir atsiskyrusi nuo viso pasaulio. Ji darosi vienybės sėkla visai žmonijai. Tuo keliu einant, neužtenka vien ryžto, o reikia ir gilių studijų, atitinkamų tyrimų institutų veiklos, kad didžiojo pašaukimo pastangoms būtų panaudotos geriausios mokslinės priemonės, įjungiant socialinius stebėjimus, demografinius davinius ir t. t. Nereikia stebėtis, jog ir bažnytinių vienetų finansų tvarkymas įgyja daugiau centralizuotą pobūdį, nes tik ekspertai gali ir šioje srityje daryti tikslesnius sprendimus.

Dvasios revoliucija

Tiesa, paties Dievo pažinimas žmogaus ribotam protui nėra pilnai įmanomas, ir čia tebegalioja popiežiaus Grigaliaus žodis, kad tikriausias Dievo pažinimas yra žinojimas, jog mes negalime jo pilnai pažinti. Tačiau galime Kristaus evangeliją patraukliai perduoti. Ji turi tiek žavumo, kad net vienas pirmaujančių baletų kritikų Arnold Haskell išdriso pasakyti "Koksai ypatingas grožis glūdi krikščionybėje — jos mišų judesiuose".

Krikščionybė turi plačią ateitį, taip savo kūriny "Imperatorius ir Galilėjietis" skelbė Ibseenas apie būsimąją dvasios karalystę, o rusų poetas Majakovskis, sukilimo momente prieš marksistinę ortodoksiją ir prievartą, prabilo: "Iš laikų gluomos kyla trečioji revoliucija, Dvasios revoliucija" (apie tai rašė "Observer" 1965 m. geg. 2 d.).

• **Dirigentas Klem. Griauzdė** (apdovanotas nusipelnusio artisto titulu) vadovauja Vilniuje veikiančio Politechnikos instituto studentų chorui. Choras šį ru dieną koncertavo Lvoje, Kijeve, Odesoje ir Minske.

El Greco (ispanas, 1541-1614) Piety's garbina gimusį Kristų

JAUTIS IR ASILAS

(Atkelta iš 3 psl.)

- Palik tu jį ramybėje.
- Bet kur eini?
- Einu pažiūrėti, ar jam nieko netrūksta. Niekaid nežinia.

Bet jautis nueidavo. Tvarte buvo mažytis plyšys, per kurį jis galedavo žiūrėti iš lauko. Vieną dieną jautis pastebėjo, kad Marija ir Juozapas buvo išėję. Jis atrado ant suolo fleitą, pasiekiamą jo šnervėms, nei per toli, nei per arti nuo vaikūčio. "Ką aš jam galediau pagroti?", klausė savęs jautis, tik tokiu aplinkiniu muzikos keliu išdrisdamas kreiptis į Jėzų. "Darbo ar karo daina? Apie drąsų bulių ar užbertą telyčią?" (Dažnai atrodė, kad jaučiai gromuliuoja; iš tiesų, gi jie dainuoja širdies gilumoje.) Jautis švelniai papūtė į fleitą, ir sunku būtų tvirtinti, kad jam nepadėjo joks angelas išgauti tokius tyrus balsus. Vaikutis truputį pasistiebė savo guolyje, kad jį pamatytų. Bet jautis rezultatu nebuvo patenkintas. Jis tik tikėjo, kad niekas nebuvo jo išgirdęs, ir greit pabėgo, bijodamas, kad kas nors, ypač asilas,

jau neįtikytų per daug arti prie fleitos.

Vieną naktį Juozapas pabudo smarkiai susijaudinęs. "Aš mačiau Viešpatį sapne. Mes turim tuoj pat išvykti". Mergelė paėmė Jėzų ant rankų, atsistojo asilas.

— O ką darysim su juo? — paklausė Juozapas, rodydamas į jautį. — Man atrodo, kad jis per silpnas mus lydėti.

Jautis dabar norėtų parodyti, kad tai netiesa. Jis sukaupia visas jėgas, stengdamasis atsikelti, bet dar niekaid žemė jo taip į save netraukė. Tada asilas jam sušnabzdė, jog Mergelė paprasė kaimynės, kad juo, pasirūpintų. Ir jiems visiems einant, jautis apsimetė giliai miegas. Mergelė padeda prie pat jo pluoštą prakartėlės šiaudų, priartina fleitą prie jo šnervių. Tada sugrįžda ir vėl rūpestingai užsiveria tvarto durys. Tuo metu, kai prakartėlės asilas lengvai tampa bėgimo į Egiptą asilu, jautis lieka tvarte, įbedęs akis į šiaudus, ant kurių prieš valandėlę išlėsojė Vaikutis. Jis žino, kad jis niekaid jų nepalies, kad niekaid nebegros fleita.

Kai tik išaušus kaimynė įėjo į tvartą, jautis jau nebegromulavo.

Vert. B. Ciplyjauskaitė

MOVING
perkrausto baldus iš arti ir toli
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60632. Tel. RE 7-7083

FRANK'S T.V. & RADIO, Inc.
3240 SO. HALSTED STREET
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS, TAIPGI ORO VESINTUVAI, SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI
Tel. — CA 5-7252

MARQUETTE PARK — AMERIKOS LIETUVIŲ SOSTINĖJE

80 MILIJONŲ PERSOKUSI BENDROVĖ

CHICAGO SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

6245 SO. WESTERN AVE. CHICAGO, ILL. 60636 TEL. GR 6-7575

CHICAGO SAVINGS AND LOAN BENDROVĖ, viena tarp žymiausių krašto finansinių įstaigų, aptarnauja šios apylinkės gyvenimojį patydingai, saugiai ir pelningai jau virš 42 metus, visada prisilaikydama saugumo ir išmoksdama, palgydamai, aukštą dividendą. Per paskutinius 10 metų Chicago Savings išmokėjo savo taupytojams virš 12 milijonų dolerių dividendais. Šiais metais išmokami dividendai sieks beveik du milijonus dolerių. Mes nesiveržiame tapti pačia didžiausia bendrove, bet stengiamės būti stiprius finansškai ir teikti patikus geriausius patarnavimus mūsų taupymo ir skolimo nariams.

Mes bendradarbiaujame su vietinėmis lietuvių organizacijomis, noriai prisidedami darbai ir finansais, kad galėtumėte pasiekti geresnį gyvenimo saly. Kviečiame visus taupymo ir paskolų reikalus kreiptis į Chicago Taupymo ir Skolimo Bendrovę. Saugusis į virš \$50,000,000 turto įstaiga.

STAI NARIAMS TEIKIAMAS MCSŲ PILNAS PATARNAVIMAS

CHICAGO SAVINGS BENDROVĖ kviečia visus lietuvius, ypatingai tuos, kurie dar nesate aplankę mūsų 80 milijonų dolerių finansinės įstaigos, vienos idomiausios visoje Chicagoje. Pradedant liepos (Jūly) 5 dieną visi atsilankiusieji bus vašinami šaltu lemonadu, skania kava su lietuvišku sūriu ir kitais skanumynais. Nėra reikalo būti mūsų taupymo ir skolimo nariu, kad galėtumėte pasisavėti pas mus. Atvykusiems bus parodyti visi bendrovės įrenginiai, pagerinimai ir

pagrąžinimai. Atsilankę pamatysite gėlėmis išpuoštą pirmą įstaigos aukštą. Laimės šaltinį — Wishing Well, per kurį surenkama ir išdalinama kasmet įvairioms labdarinėms įstaigoms apie \$1,200.00. Pamatysite plačią žinomą didelį Chicago Savings Prezidentinį kambarį, kuriame yra vietos 260 asmenų ir kuris veltui duodamas organizacijų susirinkimams. Susirinkusiems veltui jame teikiame kavą. Šis kambarys yra išpuoštas dideliais Jungtinių Amerikos Valstijų pre-

zidentų paveiksiais ir trumpomis jų gyvenimo žiniomis. Pamatysite įvairių rinkinių kabinetą ir daug kitų įrengimų bei patatymų, kuriais per metų metus naudojasi mūsų taupymo ir skolimo nariai.

Valdyba, direktoriai ir visi tarnautojai Jūsų lauksime.

JOHN PAKEL, Sr., Prezidentas

PATOGIOS VALANDOS:

MONDAY	12:00 P.M. — 8:00 P.M.
TUESDAY	9:00 A.M. — 4:00 P.M.
WEDNESDAY	Closed All Day
THURSDAY	9:00 A.M. — 8:00 P.M.
FRIDAY	9:00 A.M. — 8:00 P.M.
SATURDAY	9:00 A.M. — 12:30 P.M.

KARNAVIČIAUS "GRAŽINA"

(Atkelta iš 3 psl.)

tiek savo kūrybos nuotaka, tiek ir kompanavimo priemonėm. Tačiau jaunoji Lietuva, iš viso te-žengiančioj pirmuosius žingsnius meno kultūroj, toks judėjimas suprantamas ir pateisinamas.

J. Karnavičius, kiek pavėlavęs grįžti Lietuvon, minėtą muzikos lietuviškumo problemą išsprendė labai paprastai: savo kūrybą jis tiesiog užpildė lietuvių liaudies dainomis. Tą pat jis padarė ir su "Gražinos" opera, kurioj įjungė net daugiau kaip 40 lietuvių liaudies melodijų. Kita dalis veikalo, ypač operos veikėjų pasikalbėjimai, taip vadinami rečitatyvai, yra gryna jo paties kūryba, o būdamas Rimskio-Korsakovo mokinių ir iš viso rusiškos mokyklos auklėtinis, be abejo Karnavičius ir čia neišvengė šiek tiek slaviško atspalvio.

Savu laiku Lietuvoje Karnavičius dėl to buvo gerokai kaltinamas. Bet ar tai nusikaltimas? Šiandien tolimoj laiko perspektyvoj, apie tai pamąsčius, toks klausimas atrodo, visiškai nereikšmingas. Tik keletas pa-

vyzdžių: Chausson, prancūzų kompozitorius, sekė Wagnerį, kitas prancūzas Debussy buvo vienu laiku Moussorgskio itakoj, norvegas Grieg tikrai buvo savo kūryboj daugiau vokiškas nei norvegiškas.

Taigi, pripažįstam, kad "Gražina" nėra stilistiškai vieningas veikalas, kad nėra perdėm lietuviškas. Bet kas iš tikro yra lietuviškumas muzikoj? Aišku, tai nėra vien mūsų liaudies dainų pavartojimas, tur būt, tas lietuviškumas turėtų pasireikšti bendrojo muzikos dvasioj? Gal būt, tokia dvasia nepriklausomai Lietuvoj ir pradėjo reikštis, bet nei tada, nei šių dienų okupuotoj Lietuvoj, nei pagaliau čia svetur ji pilnai neišsiskristalizavo.

Pasirenkant "Gražinos" operą, mums buvo štai kas svarbu:

komp. Karnavičius — lietuvis, operos turinys — lietuviškas, muzika — kupina mūsų liaudies dainų, veikalas — profesionaliai parašytas. To jau, manding, ir pakanka.

Own... Just a Little Bit of Heaven
Now you can own a plot of ground in the Emerald Isle. For only two dollars you, or anyone you designate, can be an Irish landowner in the County of Cork. You receive an impressive legal document suitable for framing to prove it.

The pride of the Irish runs deep... and there is no gift that will make a true Irishman more proud than the actual ownership of a bit of the old sod.

Simply send name, address and two dollars for each document you wish to:

HOUSE OF SHANNON

P. O. Box 526

Sioux Falls, South Dakota 57101

CIRCUIT T.V. & RADIO (LIETUVIAI)
SAV. DAN LJUTIKAS
NAUJU PARDAVIMAS — VARTOJAMŲ TAISYMAS
GREITAS patarnavimas — GARANTUJA — KREDITAS
2412 WEST 71st ST., CHICAGO, ILL. 60629. TEL. — 471-2446

PADIDINTAS DIVIDENDAS VISOM TAUPYMO SĄTOM.

4 ³/₄

On savings accounts

5 ¹/₄

on investment bonus

NUO SAUSIO MĖN. I d., 1967

Sąskaitos apdraustos iki \$15,000

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Kas tik turi gerą skonį,

Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

FURNITURE CENTER, INC.

MARQUETTE PK., 6211 So. Western, PR 8-5875

Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 9:30 val. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniai nuo 12 iki 5 val. vak.

NAUJI LEIDINIAI

• Dambriūnas, Klimas, Schmalstieg. **INTRODUCTION TO MODERN LITHUANIA.** Plati lietuvių kalbos gramatika anglų kalba norintiems geriau pramokti lietuviškai. Gramatikon parankiai įjungti ir atitinkami pratimai bei skaitymo pavyzdžiai. Gramatika išleista prel. J. A. Karaliaus lešomis 1966 m. Leidinys 9 x 6 inč. formato, 472 psl., iliustruotas V. Augustino nuotraukomis, kietai įristas. Si angliškai lietuvių kalbos gramatikos buvo jau kuris laikas kruopščiai trijų kalbininkų ruošiamas. Tokios gramatikos laisvą pasavalyje buvo jau seniai pasigendama. Gramatiką išleido "Darbininkas", 910 Wiloughby Ave., Brooklyn, N. Y. 11221. Gaunama taipgi "Draugas", kaina \$7.00.

• **LITUANUS.** Lithuanian Quarterly / Summer 1966. Naujame numeryje Z. Ivinskis rašo apie 1941 m. lietuvių sukilimą prieš sovietus. Spausdinama J. Gliados romano "Agonija" ištrauka, vaizduojanti Merkio ir Natkaus pasikalbėjimą Kremluje su Molotovu. Edgar Anderson prisimena Baltijos sąjungos pastangas 1920-27 m. Apie Australijoje gyvenantį lietuvių dailininką H. Salkauską rašo Elwyn Lynn. Salkausko darbas iliustruotas ir žurnalo numeris. Pora savo eilėraščių duoda Dėmė Jonaitis. Komentarų skyriuje pateikiama Juozo Girmiaus straipsnio "Antikomunizmo prasmės klausimu" vertimas. Straipsnis palmtas iš š.m. "Aidų" bandžio mėn. numerio. Naujų knygų skyriuje aptariama: J. Savasis, **THE WAR AGAINST GOD IN LITHUANIA** (New York: Manyland Books, 1966); Anatole C. Matulis, **LITHUANIAN CULTURE IN MODERN GERMAN PROSE LITERATURE** (Viena: R. Spies and Co., 1966); Ignas Šeinius, **REJUVENATION OF SIEGFRIED IMMERSELBE** (New York: Manyland Books, 1966).

• **LITHUANIAN FOLK ART.** an exhibition presented by the Museum and Laboratories of Ethnic Arts and Technology at the University of California, Los Angeles. **UCLA Ethnic Art Galleries, November 21, 1966 — January 15, 1967.** Leidinys yra šiuo metu Kalifornijos universitete vykstančios lietuvių liaudies meno parodos liuksusinis katalogas, 9 1/2 x 8 1/2 inč. formato, gausiai iliustruotas lietuvių liaudies skulptūros, medžio raizinių ir audinių pavyzdžiais. Tokia išskirtinė šiame krašte mūsų liaudies meno paroda universitete yra surengta dr. M. Gimbutienės rūpesčiu, jai pačiai savo pastangomis suteikiant tokią gausybę ekspozicijų, kurių kataloge pažymėta 144. Lietuvių liaudies meno versmės ir jo būdinguosius bruožus puošniam kataloge aptaria pati dr. M. Gimbutienė. Taikliai aprašy-

tas ir kiekvienas parodos eksponatas, katalogo gale duodant dar ir parankią lietuvių liaudies meno, tautosakos, prosto-

• **STUDENTŲ GAIRĖS, 1966 m. lapkričio mėn., nr. 43.** Redaguoja **Skirmantė Makaitytė**, jai talkina gana gausus redakcinis kolektyvas. Redakcijos adresas: 170 Claremont Ave., Apt. 18, New York, N.Y. 10027. Leidžia Lietuvių studentų sąjunga. Naujai atgaivintų "Studentų Gairių" numeris ypač techniškai su tvarkymu, ryškios ir gausios nuotraukomis bei ke- liamomis studentiškomis, o kar- tu ir visai mūsų visuomenei ak- tualiomis problemomis daro la- bai patrauklų įspūdį. Tik vienas dalykas nedovanotinas. Kai ku- rie straipsniai (net ir oficialių Studentų sąjungos pareigūnų) parašyti tokia sujaukta lietuvių kalba, nepaisant nei gramatikos, nei sintaksės, nei skyrybos, kad, "Gairių" puslapius perskačius, reikia nuliūsti ir išsigąsti ne tiek dėl to, kad šių dienų stu- dentai tobulai nemoka lietuvių kalbos, kiek dėl to, kad jie pa- rengta spaudai "Studentų Gai- rių" tekstą neįėjus reikalo pa- rodyti kam nors, kas lietuvių kalba rašo be priekaištų. O to- kių dar kiekvienoje kolonijoje netrūksta. Manome, kad niekas iš jų nebūtų atsiskęs perskaityti ir pakoreguoti laikraš- čiu parengtą medžiagą. Juk tai tik geros valandos darbas. Šio krašto aukštųjų mokyklų profes- oriai tikrai neužskaitytų mūsų studentų rašinių, jeigu jie uni- versitetuos ar kolegijose būtų pateikti tokiu baidiu anglų kal- bos žargonu. Kalbine tema čia šnekan, linkime tad ir "Studen- tų Gairėms" daugiau lietuviškos savigarbos ateiityje.

SV. RASTO PLATINIMAS ISPANIJOJ

Virš septyni milijonai Sv. Ra- sto egzempliorių išplatinta Ispa- nijoje per paskutinius dvidešimt pokario metų. Dabar parengta čia naujas vienodas Sv. Rasto vertimas, kuris bus vartojamas visuose ispanų kraštuose Pietų Amerikoje, Meksikoje ir kitur ne tik katalikų, bet ir protes- tantų. Jo išleidimui lėšas parū- pino Prancūzijos Taižė protes- tantų vienuolynas.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGEJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus ir jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasi- rinktus reikmenis Kalėdoms. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmad. ir ketvirt. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Tel. PK 6-8998

Pristatome Visokių Rūšių
STATYBAI IR NAMŲ
PATAISYMIU MEDŽIAGA

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITVINAS, Prez.
3039 So. Halsted St., VI 2-1272
Apmokamą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai.
Rastinė atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadi- niais iki 8 val. p. p.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams skelbimų rėmai, metalų aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginiai 7-7258-59

"Darbininko" redaktorius Paulius Jurkus kalba dail. Leono Urbono parodos atidaryme Qantas galerijoje. Nuotrauka R. Kisieliaus.

PAULIUS VI-TASIS APIE KATALIKŲ UNIVERSITETUS, MOKSLININKUS, STUDENTUS IR MOKYTOJUS

Popežius Paulius VI-sis Va- tikane priėmė daugiau kaip tūkstantį penkis šimtus Italijos Katalikų universitetų federaci- jos narių bei atstovų, kurie su- sirinko savo kongresan Romoje atžymėti Federacijos įsikūrimo septyniadesimties metines. Ta proga Šventasis Tėvas pasi- džiugė Italijos katalikų univer- sitetų veikla ir jų pasiektais lai- mėjimais per 70 metų, ugdant mokslo pažangą krikščioniškųjų principų šviesoje. Prisiminda- mas Federacijos kongreso pasi- rinktą svarstymų temą — Moks- las ir kultūra krikščioniškos švie- soje, Popežius pareiškė: — Stenkitės savo tyrimo žvilgsnį visad kreipti tik į pozityvių gė- rių vertes. Tiesa, nereikia pa- miršti ir dabarties blogio, trū- kumų ir klaidų, kurios gresia mūsų laikų aplinkai, bet krikš- čioniškąją drąsą reikia siekti jas pakeisti, reformuoti... Reikia išmokyti ir mokyti pasaulį atras- ti gėrį, jį pažinti ir jo siekti... To ypač moko Vatikano II-sis susirinkimas, kviesdamas pasau- liečius uoliai įsijungti į Kris- taus sekimą, aktyviai dalyvau- jant Bažnyčios gyvenime ir lie- kant ištikimais Evangelijai. Vi- suotinis susirinkimas moko žvelgti į žmones su meile ir op- timizmu ir jiems duoti visa, ką mes turime geriausio — moks- lą, kultūrą, dvasinius turtus, taip ryškiai spindinčius iš kata- likiškųjų universitetų... Iš čia turi išeiti nauji katalikų studen-

mokytojų jų aukštą pašauki- mo svarbą ir atsakingas auklė- jimo pareigas: — Mylėkite sa- vo pašaukimą, kalbėję šventa- sis Tėvas, nes jis yra vienas iš aukščiausių ir gražiausių, nors ne visada pakankamai įvertina- mas pasaulyje... Žinokite, jūsų pašaukimas nėra tik tarnyba, bet yra kilni misija, taip labai būtina ir reikalinga visai žmo- nijai, tautai ir Bažnyčiai...

Lietuviška valgykla. Gražiausias Lietuviš- kas restoranas, kuriame gaminami lietu- viški valgiai.

Atdara nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.

"PALANGA" RESTAURANT
6918 So. Western Ave. — GR 6-9758

JADVYGA ir — JUOZAS BARTEUS, Savininkai

Automobilio nelaimės atveju skambinkite

(In case of accident, call)
COUNTRY AUTO REBUILDERS
GR 6-7777 24 hour towing service

Karoserijos taisymas, stabdžiai, motorai, tepimas ir smulkūs pataisymai

FRONT WHEEL ALIGNMENT — WHEEL BALANCING
BODY AND FENDER WORK
PAINTING, MECHANICAL REPAIR
2423 W. 59th St., Chicago, Ill., 60629
Savininkas — MIKAS CESAS

JEI JŪS NORITE SIŪSTI
SIUNTINIŲ - DOVANAS Į USSR
NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS
F I R M O S
PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
(LICENSED by Vnešposyltorg)

VRISIAUSIA ĮSTAIGA

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y., IN 7-5522

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigoje, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvai- riausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

Firma - skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro.

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.
NEW YORK 3, N. Y.
NEWARK, N. J.
SOUTH RIVER, N. J.
UTICA, N. Y.
FARMINGDALE, N. J.
PHILADELPHIA 23, PA.
ALLENSTOWN, PA.
ROCHESTER 5, N. Y.
LOS ANGELES 4, CAL.
CHICAGO 22, ILL.
BALTIMORE 31, MD.
BUFFALO 12, NEW YORK
DETROIT 12, MICH.
HARTFORD 6, CONN.
JERSEY CITY, N. J.
SYRACUSE 7, N. Y.
CLEVELAND 13, OHIO
HAMTRAMCK, MICH.
SO. BOSTON, MASS.
TRENTON 10, NEW JERSEY
RAHWAY, N. J.

1530 BEDFORD AVE.
78 SECOND AVENUE
314 MARKET STREET
46 WHITEHEAD AVENUE
965 BLEEKER STREET
FREEWOOD ACRES
631 W. GIRARD AVENUE
126 TILGHMAN STREET
558 HUDSON AVENUE
107 SO. VERMONT AVENUE
1241 NO. ASHLAND AVENUE
1900 FLEET STREET
701 FILMORE AVENUE
11801 JOS CAMPAN AVENUE
642-47 ALBANY AVENUE
503 GROVE STREET
1200 SOUTH AVENUE
1028 KENILWORTH AVENUE
11339 JOS CAMPAN AVENUE
296 W. BROADWAY
1152 DEUTZ AVENUE
717 W. GRAND AVE.

IN 7-6465
OR 4-1540
MI 2-2452
CL 7-6320
RE 2-7474
363-0494
PO 9-4507
HE 5-1654
DU 5-6350
DU 5-6350
HU 6-2818
TX 2-4240
TX 5-0700
TO 8-0298
CH 7-5164
HE 5-6368
GR 5-9746
PR 1-0698
TO 9-3960
AN 8-1126
EX 2-0306
381-8997

ST. ANTHONY
SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
Joseph F. Gribouskas
Executive Secretary

4 3/4%
DIVIDEND CHECKS
MAILED-QUARTERLY
ON INVESTMENT
SAVINGS
ACCOUNTS

5 1/4%
LONG TERM
BONDS
SAVINGS
ACCOUNTS

1447 So. 49th Court
CICERO, ILLINOIS 60650
Phone 656-6330

HOURS: Mon. 9-5; Tues. 9-5; Wed. 9-5; Thurs. 9-5; Fri. 9-5; Sat. 9-5; Sun. Closed

Mūsų erdviose patalpose
turime didžiausį pasirinkimą
visų modernių baldų, elek-
trinių krosnių, radijo ir tele-
vizijos aparatų, šaldytuvų ir
kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ ĮSTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketvir. 9-9 val. antr., treč. ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 v. po pietų

CRANE SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
B. B. PIETKEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING

4 3/4%
Naujas aukštas dividendas
mokamas už investavimą
sąskaitas

PIETIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.
VALANDOS: ANTRAD. IR KETV. 9-9 val. 15 d. 15 v. v. v.
PIRMAD. IR KETV. 9-9 val. 15 d. 15 v. v. v.
SESTAD. 9-9 val. 15 d. 15 v. v. v. Trečiad. uždaryta

Artesian Restaurant
2432 West 63rd Street (63rd & Artesian)

• Skanūs valgiai
• Geras patarnavimas
• Puiki atmosfera

PIETŪS
\$1.65 & \$2.25

JOKIO LAUKIMO — GREITAS PATARNAVIMAS
TALPA — 350 SEDMŲ VIETŲ.

Rezervacijoms skambinkite — 436-4622.

Atdara sekmad. iki ketvirtad. 6 v. ryto iki 1 v. ryto, penktad. ir šeštadieniais iki 5 valandos ryto.

PAPUOKITE BUTĄ NAUJOMIS UŽUOLAIMOMIS.
DAR SUSPĖSIMĖ PAGAMINTI ŠVENČIŲ
SEZONUI, TIK PASIRŪPINKITE PAS

STEIN TEXTILE CO.

urminėmis kainomis iš tūkstančių jardų užuolaidoms dekoraty-
vinų medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritimų: da-
masko, brokados, "boucle's", "fiberglass".

PIRSKITE NEBRANGIAI IR GAUSIT DOVANĄ.

STEIN TEXTILE bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių,
šilko, nylo, taffeta, aksomo, ANGLIŠKŲ MERZIAGŲ paltams
ir kostiumams siuntimui artimiesiems ir Lietuva ir tolimajai Sibirią
už žemas kainas.

616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill., HA 7-3737
Atdara kasdien ir sek. 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmad. uždaryta

Nemokama vieta mašinoms už kampo į šiaurę
Jefferson St. Chernin's aikštėje

Gruodžio 12-16 dienomis Pratt institute, Brooklyne, New Yorke, įvyko Vidos Kristolaitytės, "Master of Fine Arts" kandidatės, diplominė tapybos ir grafikos paroda, kurioje iš viso išstatyta 16 aliejinių paveikslų ir 6 grafikos darbai. Nuotraukoje — parodos atidarymas. Vida Kristolaitytė — pačiame centre.

Nuotr. Gedimino Naujokaičio

DR. ELENA TUMIENĖ AKADEMINIAME KELIJE

Kalifornijos valstybinės kolegijos Fullertone (prie Los Angeles) profesorė dr. Elena Tumienė lapkričio 26, savosios kolegijos deleguota, dalyvavo Vakarinės Amerikos universitetų ir kolegijų lyginamosios literatūros katedrų vedėjų konferencijoje Berkeley, Calif., ir ten buvo vieno simpoziumo dalyvė. Lyginamosios literatūros skyrių Fullertono kolegijoje sukurti ir išugdyti ji buvo pakviesta praėjusiais metais, o šiuo metu jos vadovaujamam skyriui suteikta teisė duoti lyginamosios literatūros magistro diplomus. Tai liudija dr. Tumienės darbo sėkmingumą.

Jų šimtas, o aš viena, — su pasaulinio garso ledo čiunžėja ir filmų aktore Sonja Henie galėtų pasakyti ir mūsų profesorė. Išsireiškimo prasmė ir vienai ir kitai ta pati: kličių šimtai, o aš viena jas įveikia.

"Moterys Gyvenimas", mirus šio skyriaus redaktorės Stasės Semėnienės vyrui inž. Alf. Semėnui, šią savaitę neišėina.

Kelionėje per pasaulį Elena Tumienė priklauso tai lietuvių kartai, kuriai mokslinimosi kelią buvo pastoję karai, okupacijos, tremtis, emigracija. Baigus Lietuvoje gimnaziją, tos neramos gyvenimo srovės kartu su tūkstančiais kitų buvo pagauta ir nešama, bet ji nesidavė nuboškiamai ir srovės viduryje. Lyginamosios literatūros skyrių Fullertono kolegijoje sukurti su akademiniu pasauliu. Taip jai teko ilgiau ar trumpiau studijuoti Kauno, Vilniaus, Karaliaučiaus, Hamburgo ir Kalifornijos aukštosiose mokyklose. Žemaitiško ryžto rezultatas — filosofijos doktoratas ir lyginamosios literatūros katedros vedėjos pareigos kolegijoje.

Dr. Elena Tumienė

Tarp 36 anglų kalbos ir literatūros profesorių dr. E. Tumienė yra vienintelė lyginamosios literatūros profesorė. Dėstoma visą eilę literatūrinių kursų: pasaulinės literatūros istorija, Europos renesanso epochą, modernų Europos romaną, rusų literatūros klasikų ir veda kelis seminarus.

Populiari paskaitininkė

Dr. E. Tumienės mokslinė veikla nėsiribojama kolegijos auditorija. Amerikos Vakaruose ji yra vienintelė tokia iš lietuvių intelektualų, dažnai kviečiama skaityti paskaitų literatūros temomis amerikiečių visuomenei. Pastarųjų mėnesių laikotarpį ji yra skačiusi visą eilę tokių viešų paskaitų: "Čechovo humanizmas ir jo santykis su pasauline literatūra" — Fullertono kolegijoje, "Europos romanas ir modernus skaitytojas" — Immaculate Heart kolegijoje, vieša paskaita "Rusų dvasios išraiška Pasternako kūryboje" (Orange miesto auditorijoje) sutraukė daugiau kaip 400 klausytojų.

Lapkričio mėnesį dr. E. Tumienė skaitė paskaitą "Dr. Ži-

vago — modernaus žmogaus simbolis" M. L. A. (Modern Language Association) konferencijoje Ambasador viešbutyje, Los Angeles, Calif.; konferencijoje dalyvavo 600 svetimų kalbų dėstytojų, daugiausia universitetų ir kolegijų profesorių. Šios organizacijos prezidentas štai kaip savo laisvą įvertino mūsų mokslininkę: "Jūsų pavardė buvo lemtingas veiksnys, konferencijon sutraukęs iki šiol dar neturėtą dalyvių skaičių. Organizacijos narių entuziastiški komentarai liudijo programos meistriškumą (excellence). Jūsų gilus ir išvalgus šio svarbaus klausimo nagrinėjimas svetimų kalbų dėstytojams buvo labai naudingas".

Rašo knygą apie Donelaitį "Lietuvių Dienų" leidykla netrukus išleis Nado Rastenio ir anglų kalbą verstus K. Donelaitio "Metus". Leidinį redaguoja ir jam įvadą anglų kalba rašo dr. E. Tumienė. Taip pat atskirai ji rengia didesnės apimties anglų kalba veikalą apie poetą Kristijoną Donelaitį.

Kritikos straipsniais lietuvių spaudoje dr. E. Tumienė gan retai pasirodo. O tai nuostolinga mūsų literatūrai. Iš to, ką spaudoje yra pasakiusi apie rašytojus Alę Rūtą, B. Brazdžio, Al. Baroną, J. Grinių ir kt., nesunku pastebėti, kad ji kritikos straipsniuose prie nagrinėjamo veikalo prieina nauju, įdomiu ir originaliu būdu. Ji žino, ką apie kūrinių pasakyti, moka, kaip pasakyti.

Kai mūsų kūrybingieji kritikai nerodo pakankamo aktyvumo, literatūros kūrinių vertinimą vis labiau perima rėksniai, kurių kritikose daug arogantiško narsumo, nuobodaus plepėjimo ir tuščios autoreklamos. Tačiau tokia kritika mūsų literatūrai nerodo pakankamo aktyvumo, literatūros kūrinių vertinimą vis labiau perima rėksniai, kurių kritikose daug arogantiško narsumo, nuobodaus plepėjimo ir tuščios autoreklamos. Tačiau tokia kritika mūsų literatūrai nerodo pakankamo aktyvumo, literatūros kūrinių vertinimą vis labiau perima rėksniai, kurių kritikose daug arogantiško narsumo, nuobodaus plepėjimo ir tuščios autoreklamos.

Kai mūsų kūrybingieji kritikai nerodo pakankamo aktyvumo, literatūros kūrinių vertinimą vis labiau perima rėksniai, kurių kritikose daug arogantiško narsumo, nuobodaus plepėjimo ir tuščios autoreklamos. Tačiau tokia kritika mūsų literatūrai nerodo pakankamo aktyvumo, literatūros kūrinių vertinimą vis labiau perima rėksniai, kurių kritikose daug arogantiško narsumo, nuobodaus plepėjimo ir tuščios autoreklamos.

Kai mūsų kūrybingieji kritikai nerodo pakankamo aktyvumo, literatūros kūrinių vertinimą vis labiau perima rėksniai, kurių kritikose daug arogantiško narsumo, nuobodaus plepėjimo ir tuščios autoreklamos. Tačiau tokia kritika mūsų literatūrai nerodo pakankamo aktyvumo, literatūros kūrinių vertinimą vis labiau perima rėksniai, kurių kritikose daug arogantiško narsumo, nuobodaus plepėjimo ir tuščios autoreklamos.

Kai mūsų kūrybingieji kritikai nerodo pakankamo aktyvumo, literatūros kūrinių vertinimą vis labiau perima rėksniai, kurių kritikose daug arogantiško narsumo, nuobodaus plepėjimo ir tuščios autoreklamos. Tačiau tokia kritika mūsų literatūrai nerodo pakankamo aktyvumo, literatūros kūrinių vertinimą vis labiau perima rėksniai, kurių kritikose daug arogantiško narsumo, nuobodaus plepėjimo ir tuščios autoreklamos.

TV - Radio - Stereo
BANGA
Pardavimas ir taisymas
2649 W. 63rd Street
Tel. 434 - 0421
P. Rudėnas K. Šimulis

Taupykite

MES MOKAME
5%
ANT BONŲ
SĄSKAITŲ

Daugiau kaip 50 metų
sąžiningai patarnaujame
lietuviams.

Kiekviena
sąskaita
ligi
\$15,000
apdrausta
Federalės
valdžios
agentūroje

August Saldukas,
Prezidentas

4040 Archer Ave. Chicago, ILL. 60632
Telef. CL 4-4470

Restoranas Neringa

LIETUVIŠKI IR AMERIKONIŠKI
VALGIAI

2632 West 71st St.,
Telef. — 778-9859

Atdara kasdien nuo 6:30 val. ryto
iki 8 v. vak. Sekm. nuo 9 v. r. iki 8 v. v.

sav. Teresė Karvelaitienė — T. J. Aguiar

tūros pažangai tikrai nepasitar-
nauja.

Elenos Tumienės poezijos rinkinys "Karaliai ir šventieji", išėjęs prieš kelerius metus, kritikos ir poeziją mylinčių skaitytojų buvo gana palankiai su-
tiktas. Naujas jos rinkinys "Žemės ritmas" šiuo metu kaip tik baigtas paruošti spaudai.

Poetė Elena Tumienė kai kuriuos eilėraščius iš naujo rinkinio skaitė ir Los Angeles ruošiamame literatūros vakare gruodžio 10 d.
J. Kj.

**SIUNTINIAI | LIETUVĄ
COSMOS EXPRESS**

MARQUETTE GIFT PARCEL SERV.

3 skyriai Chicagoje:
2608 W. 69th St. Tel. WA 5-2787
2501 W. 69th St. Tel. WA 5-2787
3212 So. Halsted St. Tel. CA 5-1864

Lietuvių bendrovė, kuri turi tele-
siuntinius siųsti be tarpininkų tiesiai
savo vardu iš Chicago į Lietuvą.
Didžius pasirinkimas geriausių r-
šies medžiagų ir kitų prekių žemo-
mis kainomis.

E. ir V. Žukauskai

LEO'S SINCLAIR SERVICE
5759 So. Western Avenue
LEONAS FRANKUS, Sav.
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos,
Tune-ups ir Motorų Remontas
Kampas 58th Street
Telefonas — PROspect 8-9533

Stirbis Fuel Oils
Aliejus virtuvei ir krosnim
"Geresnė ir pigesnė alyva"
Tel. HEMlock 4-6264
PETER STIRBIS
6741 So. Maplewood Avenue
Chicago, Ill. 60629

**JERRY'S TAVERN
AND LIQUORS**
Vietiniai ir importuoti gė-
rimai parduodami pigiausio-
mis kainomis.

JERONIMAS GROUZAS
4622 So. Western Ave.
Telef. — 254-0175

**LIETUVIŲ VEDAMA NAUJŲ
IR VARTOTŲ
AUTOMOBILIŲ PREKYBA**

Neptune Motors Inc.
6516 South Western Avenue
CHICAGO, ILLINOIS 60636
Telef. — 925-5121

Išsinokėjimai mažu nuosimėiu
per banką.

Atdara kasdien: Pirm., Penktad. —
9 iki 9 v. vak. Šeštad. nuo 9 iki
6 val. v. Sekm. 11 iki 6 v. vak.

Parūpinami automobiliai pagal
klientų reikalavimą.

CHICAGOS PONIOS IR PANELES,

Nereikalingi plaukai sunaikinami atsargiai, efektingai, ekonomi-
škai. Pasauly garsus metodus vartojamas, pripažintas visų daktarų.
Lūpos, žandai, skruostai, antakiai, kakta, ran-
kos, kojos.

Kankintis visa gyvenimą su nerekalingais plaukais,
tai jau per daug. Laikas tik pasunkina padėtį, kiekvienas
odos ligų gydytojas tai žino.

Kodėl laukti? Tuoj skambinkit DE 2-6631 ir pa-
sikalbėkite.

Elektrologistė — JANINA POCS, Marshall Field
Annex Bldg., 25 E. Washington St. Suite 1420

**PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
MR. NELSON
SAVININKO
SAINT CASIMIR
MONUMENT CO.**
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų
Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYČIA

Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų laidotuvių
ir kitų papuošimų

2443 West 63rd STREET
Telef. PROspect 8-0833 PROspect 8-0834

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYŠ MODERNISKOS KOPLYCIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YARds 7-1741-2
4330-34 South California Avenue
Telef. LA 3-0440 ir LA 3-9852

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYŠ MODERNIOS KOPLYCIOS
2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345 - 6
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108 - 09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-9600

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIŪNAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YARds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YARds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YARds 7-1138 — 1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1008

LAWN FUNERAL HOME
Sigmund J. Sutkus
7909 STATE RD., OAKLAWN ILL. TEL. 636-2320

Remkite tuos, kurie skelbiasi dienr. Drauge.

4³/₄% BUS MOKAMA PRADEDANT
SAUSIO 1 D. 1967 M.
UŽ VISAS SĄSKAITAS.

**Mutual
Federal
Savings**

2212 WEST CERMAR ROAD
CHICAGO, ILL. 60608
John J. Kazanavskas, Pres.

TURTAS VIRŠ DVIDEŠIMT MILIJONŲ
Automobiliams aikštė greita mūsų įstaigos

Nuo spalio mėn. 17 d. 1966 m. sąskaitos yra apdraustos iki \$15,000.00
per Federal Savings & Loan Insurance Corporation.

KAUNO MONETŲ KALYKLOS

Dviejų sukakčių proga

JONAS K. KARYS

Šiemet sukako 300 metų nuo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės monetų kalyklos, veikusios Kaune, uždarymo ir 30 metų nuo įsteigimo tame pačiame mieste naujos, gaminusios nepriklausomos Lietuvos monetas 1936–1939 metais. Abu minimi faktai yra istoriniai, aiškiai pabrėžia senosios mūsų Tėvynės valstybingumą ir abu kone vienodai patraukliūs. Tad žvilgtelkime į juos, bent jau suglaustai, bus neabejotinai prasminga.

I.

1. Jungtinei Lenkijos - Lietuvos valstybei ("Žečpospolitai" arba "Respublikai") nuo patinių pradžių nekaip klijosi, tačiau apie XVII a. vidurį prislėgė ją tiesiog kalnai iki tol dar nepatirtų sunkumų. Nekalbant jau apie pasibaisėtiną vidaus netvarką, nuo seniai užsitęsusių ir vis dar plintančių, krašto didikams, bajorams, aukštiesiems pareigūnams valdžios viršūnėse neribotai savivaliaujant, užsitęsus karai su švedais ir Maskva, taip pat Ukrainos kazokų maištais baigė išsiūpiti paskutinius šios, blogai sulipdytos (ir dar daugiau valdomos!) valstybės gyvasties syvus. Svetimos armijos pakartotinai plėšė, degino, naikino Lietuvos ir Lenkijos miestus, dvarus, ūkius; žudė, vaikė, išvietovino nekaltus gyventojus. Na, ir patys Žečpospolitos kariai - samdniei, ilgo-kai negavę jiems priklausančių algų, ne tik maištaavo, bet visa jėga pasileisdavo į mažiausiu nuokotas apylinkes sau būtiniausių dalykų pasigariauti. Bajorai žiauriai slegiamos valstiečių - baudžiavinių masės tiesiog nežinojo, kaip gintis nuo bado, kur slėptis nuo epidemijų, nuo maro. Ūkinį gėrybių gamybą, kokia bebuvusi, kone visiškai sustojė, prekyba iširo. Dideliuose krašto rajonuose beveik nustojo plaukusios valstybei reikalingos pajamos; stambesni mokesčių mokėtojai žymiai prarėję, smulkesni išnyko, duoklių teikimas buvo paralyzuotas. Žečpospolitos ižde pasirodė plikas dugnas...

2. Pagaliau 1658 m. susijungusių valstybių seimas ir valdovas Jonas Kazimieras Vaza (Lenkijos karalius ir kartu Lietuvos didysis kunigaikštis) labai susirūpino apie katastrofą ekonomika. Ir pirmoje vietoje, žinoma, ėmėsi žygių gelbėti susirusius finansus. Betgi platenio akiračio nebuvo, kaip tik iktolinės monetinės sistemos reforma. Manyt, jog tinkamai su tvarkius pinigų emisiją, valstybės kasos bematant prisipildysiančios, o tatau padės išvesti šalį iš įsibėgėjusio ekonominio (ir politinio) chaoso.

Seimo išskirta speciali komisija ėmėsi darbo. Tačiau ji greit priėjo išvados, jog geromis sidabro monetomis neką laimėsi: metalas brangus, tad šitokių pinigų kaldinimas didesnių pinigų valstybei nežadės. Tada italas Tito Livio Boratini, sukinėjęs Lenkijoje nuo 1641 m. ir net iki karaliaus finansinio patarėjo iškilęs, pasiūlė komisijai savo sumanymą: išleisti varinius pinigus; Maskvos caras Aleksiejus Michailovičius (Petro I tėvas) jau buvo užtaipęs pinigų projektą ir jis tenai, po užtruktųjų debatų, buvo priimtas. Pagal tą projektą, iždas gavo teisę išleisti varinius šilginius, kurių trys sudarys lygę su grašiu ir šis kursas bus privalomas visur ir visiems. Pradžiai leista atmušinti bei pa-

Fig. 1. Lietuvos D. K-tės Kauno monetų kalyklos šilginas. Vard. pusė Jono Kazimiero (Lenkijos Karaliaus ir Liet. D. Kunigaikščio) paveikslas. lot. įrašas "IOAN CAS REX" ir kalyklos nuomininko G. F. inicialai; antroji pusė Vytis, aukščiau - kunigaikštis mitras, žemiau - L. iždin. Kiršenšteino ženklas. aplink - sutrump. žodžiais "SOLI MAG DUC LIT" lotyniškai tariant, jog čia yra Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės šilginas. Atmušintas 1666 m.

dėjusi visu tempu veikti tikiai 1665 metais. Kalyklai vadovavo Horno sūnus Andrius, tačiau šilginese buvo mušdinami paties oficialaus nuomininko GFH inicialai. 1666 m. šilginese tie inicialai pakito į TZH, - matyt, senis Homas bus perleistas Kalyklos nuomininko teises kitam savo artimajam, nes pats turėjo pilnas rankas darbo savoje Olivos kalykloje.

Toji Kauno kalykla veikė nuo mininko su L. D. Kunigaikštystės iždo valdytoju susitarimo pagrindais, kaip ir visos kitos Žečpospolitos mon. kalyklos. O susitarime buvo pažymima: kokia kalykla, kur, kam, kuriam laikui ir kokiomis sąlygomis išnuomojama; kokios monetos ir pagal kurią seimo ordinaciją ten mušdintinos; aiški iždo atstovo priežiūros teisė; kalyklos būstinė laikytina valdžios nu-

savybe, tačiau patobulinimus, pataisymus etc. turėjo daryti nuomininkas, - jis priviškai samdė kalyklai reikalingus darbininkus. Tik kalyklos atskaitomybė turėjo vesti atitinkamos valdžios įstaigos paskirtas raštininkas.

Monetos tada mušdintos dalmi senoviskai - kūjais (apati- nį štampą pritvirtinus ant prie- kalo, o viršutinį mušant iš vir- šaus šokiš ar tokios jėgos val- domu svoriu, taip vad. "meš- ka"), taip pat sraigtiniais pre- sais, brolių Geblių Dancige iš- rasta dar 1577 m. ir XVII a. kone visose kalyklose sėkmin- gai vartotais. Metalų plokštelės tarp štampų dėdavo patyręs pi- nigiaus pagalbininkas. Darbas vyko sparčiai; deja, nėra žinių, kiek Kauno kalykla varinių šil- ginių tada pagamino. Težno- ma, kad ji stengėsi atmušinti kaip įmanoma daugiau, nes nuo to parėjo nuomininko pelno di- dėjimas. Gi tasai pelnas iš va- rinių šilginių buvo gamintojui (ir valstybei) tikrai žymus. An- tai, iš svaro vario, kainavusio tada 15 grašių, būdavo atmuš- dinama 300 monetelių, kurios savo nom. verte sudarė 100 grašių. Iš jų 57% pasiimdavo iždas, 43% likdavo kalyklos nuomininkui. Taigi Horno še- ma (kaip ir kiti Lenkijos - Lie- tuvos monetų "tiekėjai"), atėję valstybei talkon, kasdien tur- tėjo...

Deja, valstybė turtingesnė nepasidarė. Ir jos vadovai net nežinojo, kad blogų monetų at- plūdžiui ne tik suirusios ekono- mikos nepataisys, bet dar di- desnį vargą prisaus. Pabiru- sieji jungtiname krašte 1660-1666 m. varikiai daugiau kaip 12 mil. "zlotų" sumoje (o prie jų prisidėjo keli mil. vietoje im- tų padirbinėti, ir tiesiog "kal- dintų" kalyklose Vengrijoje, Prū- sijoje, švedų okupuotoj Rygoje) bemačiant išsijo iš apyvartos vertingesnes monetas, kainas iš- kėlė į negirdėtus aukštumus, pakirto paskutines šaknis pre- kybai, bent kokiems susitari- mams. Užsieniai šioms mone- toms užtrėnkė duris, o ir vietos gyventojai atsisakinėjo jas im- ti. Krašte įsivyravo nepasiten- kinimas, pasipiktinimas, grėisė net sukilimas prieš valdžią. Pa- siūlyė valdovui skundai, dvi- puliti jį bajorų, aukštųjų dvasi- ninkų delegacijos. Ir Jonas Ka- zimieras Vaza, šiaip jau silpna- valis ir neryžtingas, 1666 m. gruodžio mėn. 28 dieną išleido griežtą įsakymą visą s Žečpos- politos monetų kalyklas nedel- siant uždaryti. Taip baigė savo dienas ir pirmoji Kaune Lietu- vos D. K-tės monetų kalykla. Tikslus jos buvęs adresas vis dar tebeaiškinamas.

4. "Iš Lietuvos kultūros isto- rijos" III tome, 234-243 ps., išleistame Valst. politinės ir mokslinės literatūros leidyklos Vilniuje 1961 m., man nežino- mas E. Laucevičius rašo apie dvi monetų kalyklas Kaune, tuo pačiu varinių šilginių "inflaci- jos" metu (1664-1666). Maža to sudvigubino, jis įrodinėja, kad antroji Kauno kalykla muš- dino ne tik Horno čia jau muš- dintus variokus, bet dar kelias sidabro monetas ir net pusdu- katį bei dukatą iš aukso, ką ži- nomi mūsų numizmatikos tyri- nėtojai priskiria L. Brastos ir Vilniaus monetų kalykloms.

Autoriaus išvedžiojimui ma- ŗes nepatenkina, o aš pats, jau trejus metus beieškodamas, aiš- kesnių jo tvirtinimams paremti įrodymų vis dar nerandu. Kol kas atrodo, kad minėtame E. L. rašiny veliasi ta pati Horno

Scena iš šiemetinio Landsbergio "Penkių stulpų turgaus aikštėje" pas- tatyto Toronto: Ausma Sungailis - Gražina ir Klaus Steifert - Antanas

ar. šilginių kalykla ir arti jos priglausti mažesnės Vilniaus kalyklos šoki ar toki daiktai, kai kalykla jau minėtu Jono Kazimiero įsakymu taip pat bu- vo uždaryta ir neturėjo kur sa- vo likusių štampų bei kt. svar- besnių dalykų saugiau priglaus- ti. Iš tikrųjų, netelpa galvoje, kodėl "1664 m." būtų reikėję steigti Kaune antrą, ir tai lyg konkuruojančią, variniam šil- gams mušdinti įmonę, kai ten lečiai jau buvo įsikabinę Hor- no ir, anot paties E. Laucevi- čiaus, dar "1663 m. atvyko Kau- nan ir čia pagal atskirą sutartį su J. Krišpinu Kiršenšteinu (Lietuvos DK-tės iždininku, J. K. K.) įsteigė varinių šilginių kalyklą". Toliau jis savo "ant- ros Kauno kalyklos" įrodinėji- mus pats pakerta, sakydamas, jog "nei tos (antros, JKK) kalyklos ataskaitų, nei iždo kontrolės dokumentų, nei suda- rytų sutarčių nėra išlikusių";

uo tarpu p. Laucevičius ir aš žinome, kad apie Horno kalyk- los veiklą bei atskaitytumus su valdžia gerokų pėdsakų esama. Tikiu, p. E. L. (jei dar gy- vas) dirbs, kaip ir aš, vienai tiesiai surasti ir toliau. "Kultū- rinio bendradarbiavimo" čia su- liestu reikalu mėginimai su- pliūsk, esu tikras, ne dėl kurio mudviejų asmeniškų kal- tės...

II.

1. Bėgo ir prabėgo 270 metų. Prisikėlus Lietuva, dabar jau visų lietuvių demokratine Res- publika, 1922 m. gale įsivedė savąją valiutą - LITĄ, 1925 m. paleido apyvarton pirmas savo grynai tautines monetas, nukaldintas Anglijoje, o birž- lio vidury 1936 m. subildėjo Kaune ir sava, nedidelė, tačiau moderniškai įrengta, valstybinė monetų kalykla. Būtų ji, aišku, bildėjusi senoje Lietuvos sosti- nėje, Vilniuje; deja, tasai didis miestas, dar 1920 m. lenkų klas- ta pagrobtas, vis dar buvo už "šiaudinės sienos".

Si Kauno kalykla veikė pagal finansų ministerio su valstybės kontrolierium išleistas taisyk- les. Jos atskaitomybė ir visų darbų priežiūra vykdė Finansų ministerijos paskirti (ir gerokai "atsijoti") valdininkai; vadovauti teko garbė šio straipsnio autoriui. Techniškai darbai reikalingus specialistus bei darbi- ninkus teikė "Spindulio" bend- rovi, kurios rūmuose, Miško g- vė 11, pusrūsiniame aukšte, ka- lykla buvo įrengta. Visuose ka- lyklos veiksmuose dalyvavo ir Valst. kontrolės atstovas. Nu- kaldintos monetos būdavo per- duodamos Lietuvos Bankui leis- ti apyvarton. Kiek monetų ir kokių per capita galėjo būti apyvarton išleista, buvo nusta- tyta įstatymu. Grynas monetų kaldinimo pelnas plaukė į Valst. iždo taip vad. "monetų fondą", kuriuo disponavo fin. ministeris.

2. Dvi automatinės mašinos kaldino nepriklausomos Lietu- vos monetas: viena - bronzi- nes, antra, daug galingesnė - sidabrinės. Čia buvo kaldintos: 1, 2, 5 centų denominacijų va- rio bronzos ir 1, 5, 10 litų si- dabrinės Išskyrus litą ir jubile-

jinį dešimtiltį, kurių pirmas ga- mintas 1925 m. Anglijoje pada- rytais štampais, antras išėjo 1938 m. dvidešimt metų ne- priklausomybės sukakčiai atžy- mėti, visos kitos kauniškos mo- netos išleistos "1936" data (štampais), nors kalykla veikė 1936-1939 m. (tolimesnį jos veikimą nutraukė II pas. ka- ras).

Nepriklausomos Lietuvos mo- netų (tiek kaldintų Anglijoje, tiek Kaune) modelių sukūrė žymus mūsų skulptorius Juo- zas Zikaras. Pagrindiniai štam- pai buvo gaminti Belgijos Mo- netų rūmuose, Briuselyje: iš te- nai gabenome ir bronzos bei si- dabro plokšteles atitinkamoms mūsų monetoms nukaltinti. Vi- sus antrinius štampus, kuriais monetos kaldintos, turėjome priemonės pasigaminti ir gami- nomės vietoje.

Paskutinės Lietuvos monetos išėjo labai gerai nukaldintos ir nepaprastai dailios. Deja, nei- gai jomis džiaugėmės. 1940 m. užgrobė Lietuva bolševikai jas, kiek kur sučiupę, išrinko ir iš- siųzė, - gautomis žiniomis, metalo fabrike "Ūgūno - lite- rnyj zavod imeni Molotova" su- lydino. Kurios žmonės išliko arba pateko į kultūringus už- sienius, dabar laikomos didelės vertės retenybėmis, ir kainos jų numizmatikos objektų rin- kose beveik nesustodamos kyla.

3. Čia minimoje Kauno mone- tų kalykloje buvo nukaldinta:

1 cento - apie 10,000,000 monetų.
2 centų - apie 5,000,000 mo- netų.
5 centų - apie 4,800,000 mo- netų.
1 lito - apie 2,000,000 mo- netų.
5 litų - apie 2,600,000 mo- netų.
10 litų (su Vytauto Didž. pa- veikslu) - apie 720,000 ir "ju- biliejinį dešimtiltį" (su tu- metiniu Resp. prezidento Anta- no Smetonos profiliu) - apie

180,000. Vario bronzos monetų lydinys buvo sudėtas iš trijų metalų: 95% Cu (vario), 4% Sn (cino) ir 1% Zn (cinko); si- dabro monetų bandas - 0.500 1 lito, 0.750 penkčio ir abiejų dešimtilčių; ligatūrą sudarė va- ris.

Nepriklausomos Lietuvos mo- netų kalyklą Kaune okupantai išardė. Dabar pavergtame mūsų krašte kursuoja SSSR valiuta ir rusiškos motetos. (Užsienyje SSSR pinigai neturi jokios ver- tės.)

Vida Kristolaitis

"Penkių stulpų" išraiškos formos beiėskant

Žvilgsnis į Algirdo Landsbergio dramą Toronto scenoje

ROMAS VASTOKAS

Nuo lapkričio 30 iki gruodžio 18, Naujųjų kanadiečių teatro grupė Toronto, režisuojama Rein Andre, vaidino Algirdo Landsbergio "Penki stulpai tur- gaus aikštėje". Kadangi šio veika- lo pastatymas daug priklauso nuo jo idėjinės tėkmės, svarbu pažvelgti į dramą turinį prieš vertinant jį scenoje.

Šioje trijų veiksmų dramoje, buvęs skulptorius Antanas, da- bar paskutinis vadas mažėjan- cio partizanų būrio, po septyne- rius metus trukusios kovos ruošiasi sunaikinti vietinį Tar- dytoją, kuris ilgos rezistencijos laikais niekino partizanų lavo- nus, risdamas juos prie stulpų, išstatytų turgaus aikštėje. Su- naikinimo plano autorė yra Al- dona, Tardytojo sekretorė, nors jai šis planas yra kartu ir pas- kutinis bandymas ištraukti An- taną, savo mylimąjį, iš miško. Aldona tikisi, kad gyvenimas šiaip partizanų bunkerio išgel- bės Antaną iš visiškio "suakme- nėjimo". Aldona aiškina Anta- nui, kad "ginkluota rezistencija tik provokuoja priešą... reikia išlikti gyviems, užimti valdines vietas, puoselėti mūsų kultūrą, įdiegti laisvės sėklą vaikuose ir pamazų gerinti padėtį... šis ke- lias tautai naudingesnis. Jis pil- kas be jūsų herojinės muzikos, bet tautai gyvybė brangesnė už viską".

Tuo pačiu metu ir senas Tar- dytojas svyruoja savo "tiesos kardo" rolėje, nes "tarp žmo- gas gyvenimo ir valdžios siste- mų randasi kryžkelės... vieno- je šių kryžkelių turi rasti žy- dintis medis ar alyvos... turi ras- tiis gyvybė". Tardytojo sušaudy- mas planuojamas Aldonos ves- tuvėse su užsimaskavusiu Anta- nu. Į vestuves yra pakviesti aukšti priešų pareigūnai ir Tar- dytojas.

Vestuvių eigoje Antanas mo- mentui prileidžia kad, "vienas partizanų karo veiksmas baigė- si... dabar tėvynei nebūtų nau- dos, jei mes ir visus juos už- muštumėm ir žūtumėm kartu su jais". Tačiau Tardytojas, nu- vokdamas samokslą, Antaną iš- provokuoja. Seka susišaudymas, ir Antanas ir Tardytojas mirš- ta. Antanas baigia savo misiją ant didžiojo stulpo turgaus aikš- tėje.

Taigi, "Penki stulpai" skiria- si nuo panašių rezistencinių kū- rinių atsakymu pateikti kon- fliktą suprastintoje, gerųjų-blo- gųjų charakterizacijų formoje. Antanas yra ne tik partizanas, bet ir žmogus, vidinio persifor- mavimo ir "sukietėjimo" eigo- jė; Tardytojas savo žmogžudy- tės kelyje dvejoja, slegiamas amžiaus, sąžinės ir sudužusių sapnų skeveldrų.

Dramos atomazga ieško ne tiek gerųjų pergales, kiek na- šiausio kovos būdo totalinės priespaudos santvarkoje. Šios kovos fone iškyla žmogaus "su- akmenėjimo" tragedija, jo beje- giškumas palenkti savo gyve- nimo būdą naujų galimybių aki- vaizdoje.

Kadangi veiksmas vyksta dviejose plotmėse, sėkmingas veikalo pastatymas priklauso nuo lankstios formos, kuri ne tik ryškųjį konfliktą atidengtų, bet suderintų jį su vidinio maiš- to apraška. Rein Andre pasta- tymas šios formos lankstumo stokoja. Veikalas apkopotas į de- šimtis dalių, su ilgomis per- traukomis, trukdančiomis min- ties vientisumą. Realistinės de- koracijos bei jų stilistinis įvai- rumas ne tik kliudo scenų per- žengimui, bet scenas lokalizuo- ja laiko ir vietos ribose. Aukšta pradinė veiklų įtampa sekina žiūrovų akylumą, ypač kad ji išlaikoma iki galo, kartu apsun- kindama išbaigimą švelnesnių, vidinių gradacijų.

Tačiau kai kurių pavienių vei- kėjų sukurtos rolės dalinai at- sveria režisūros trūkumus. Jim Feather, kaip Pasakotojas, sa- vo ramiu tempu teikia pastaty- mui taip reikalingo ištisumo. Ausma Sungailis Gražinos ro- lėje jautriai pergyvena jaunos ryšininkės reakcijas paskutinio žygio akivaizdoje. Kurt Jacobs sukuria įtikinantį Tardytoją, "tiesos kardo" kelyje abejojan- tį nors jo charakterizacijoje trūks- ta patraukumo bei gradacijų. Mažesnios užduoties rolėse, Hans Seifer ir Kazys Kakevičius, kaip okupanto valdžios atstovai, užsirekomenduoja patenkinamai.

Suglaudžiant šias pastabas, persisi mintis, kad veikalui at- tinkamos išraiškos formos nebu- vo rasta. "Penkiems stulpams" dramatinės jėgos netrūksta, bet išvystyti jų pilną potencialą rei- kalingas ypač jautrus ir lanks- tus spektaklio apvaldymas.

• Švento Jono universiteto rektorius Jamaicos mieste, New Yorko valstijoje šiomis dienomis paskelbė, kad garsioji Sey- mour Halpern'o rankraščių ir istorinių dokumentų kolekcija yra padovanota universiteto naujai bibliotekai. Minėtoji kolekcija yra viena iš vertingiausių istorinių dokumentų ir ma- nuskrity rinkinių, turinti net keturiasdešimties popiežių ir penkių šventųjų įvairius origi- nal'nius dokumentus, laiškus ar rankraščius. Seniausias kolek- cijos dokumentas yra Popie- žiaus Aleksandro IV-jo raštas iš 1256 metų. Taip pat čia sa- gomas vertingas šventojo Vin- cento Pauliečio ranka rašytas laiškas ir daugelis kitų pana- šių dokumentų...